

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 12 ● ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1978 ● ΤΙΣΡΙ 5739

«'Εν σκηναῖς θέλετε κατοικεῖ ἑπτὰ ἡμέρας· πάντες οἱ
αὐτόχθονες Ἰσραηλῖται θέλουσι κατοικεῖ ἐν σκηναῖς»
(Λευϊτ: 23:42).

בסכת תשבו שבועת ימים בל האזח בישראל ישבו בסכת

ΠΡΟΕΧΕΙ Η ΟΜΟΨΥΧΗ ΕΝΟΤΗΣ

Οί έκλογικές αναμετρήσεις είναι φυσικό νά δημιουργοῦν ἀντιθέσεις, ἀντιδικίες, διαφωνίες. Νά δημιουργοῦν κλίμα διαμάχης καί ἀναστατώσεως.

Αὐτό τό κλίμα εἶναι συνώνυμο τῆς δημοκρατικῆς διαδικασίας. Συμβαίνει σ' ὅλες τίς ἐποχές, σ' ὅλα τὰ γεωγραφικά μήκη καί πλάτη, σ' ὅλες τίς ὁμάδες (μικρές ἢ μεγάλες) τῶν ἀνθρώπων.

Τούς τελευταίους μῆνες οἱ Ἑβραϊκές Κοινότητες καί Ὁργανισμοί πέρασαν ἀπ' αὐτό τό στάδιο, μιά καί ἦταν περίοδος ἐκλογῶν.

Ἦδη οἱ νέες διοικήσεις ἐξελέγησαν κι ἀρχίζει τό «ἔργο», πού θά κριθῇ ἀργότερα, ἀπό τὰ ἀποτελέσματα του.

Ἡ δημοκρατική διαδικασία ἐπιβάλλει νά σταθοῦμε τώρα ὅλοι ὅσοι λάβαμε μέρος στόν προεκλογικό ἀγώνα, ὁμόψυχα κοντά στίς νέες διοικήσεις καί νά τίς βοηθήσουμε στό δύσκολο ἔργο τους.

Ἰδιαίτερα ἐμεῖς οἱ Ἑβραῖοι, πού ἔχουμε μείνει τόσο λίγοι, δέν ἔχουμε - δέν μπορούμε νά ἔχουμε - τήν «πολυτέλεια» τῶν ἀντιδικιῶν, ἢ ἀκόμη καί τῆς ἀδιαφορίας, γιά τό ἔργο πού ἐπιτελοῦν τὰ διάφορα ὅργανα πού ἐκφράζουν τήν ὁμαδική θέλησι. Τό «ἔργο» αὐτῶν τῶν ὁργάνων εἶναι ἓνα «κοινό ἔργο» πού μᾶς ἀφορᾷ, ὅλους, σάν ἄτομα πού ἀνήκουμε σέ μιά θρησκευτική μειονότητα.

Σήμερα, περισσότερο ἀπό ποτέ ἄλλοτε, ἡ **ἐνότης εἶναι ἀναγκαιότης!**

Οἱ καιροί πού περνᾷμε εἶναι δύσκολοι. Καί γιά τόν τόπο καί γιά τὰ θέματά μας καί γιά μᾶς τούς ἴδιους.

Ὅπως σέ κάθε περίπτωσι, ἔτσι καί τώρα, ἓνας καί μόνο πρέπει νά εἶναι ὁ προορισμός μας: νά βαδίσουμε τό δρόμο μας μονοιασμένοι καί ἀγαπημένοι.

Ιουδαϊκά Θέματα

ΣΟΥΚΟΤ: ‘Η Γιορτή τῆς Σκηνοπηγίας

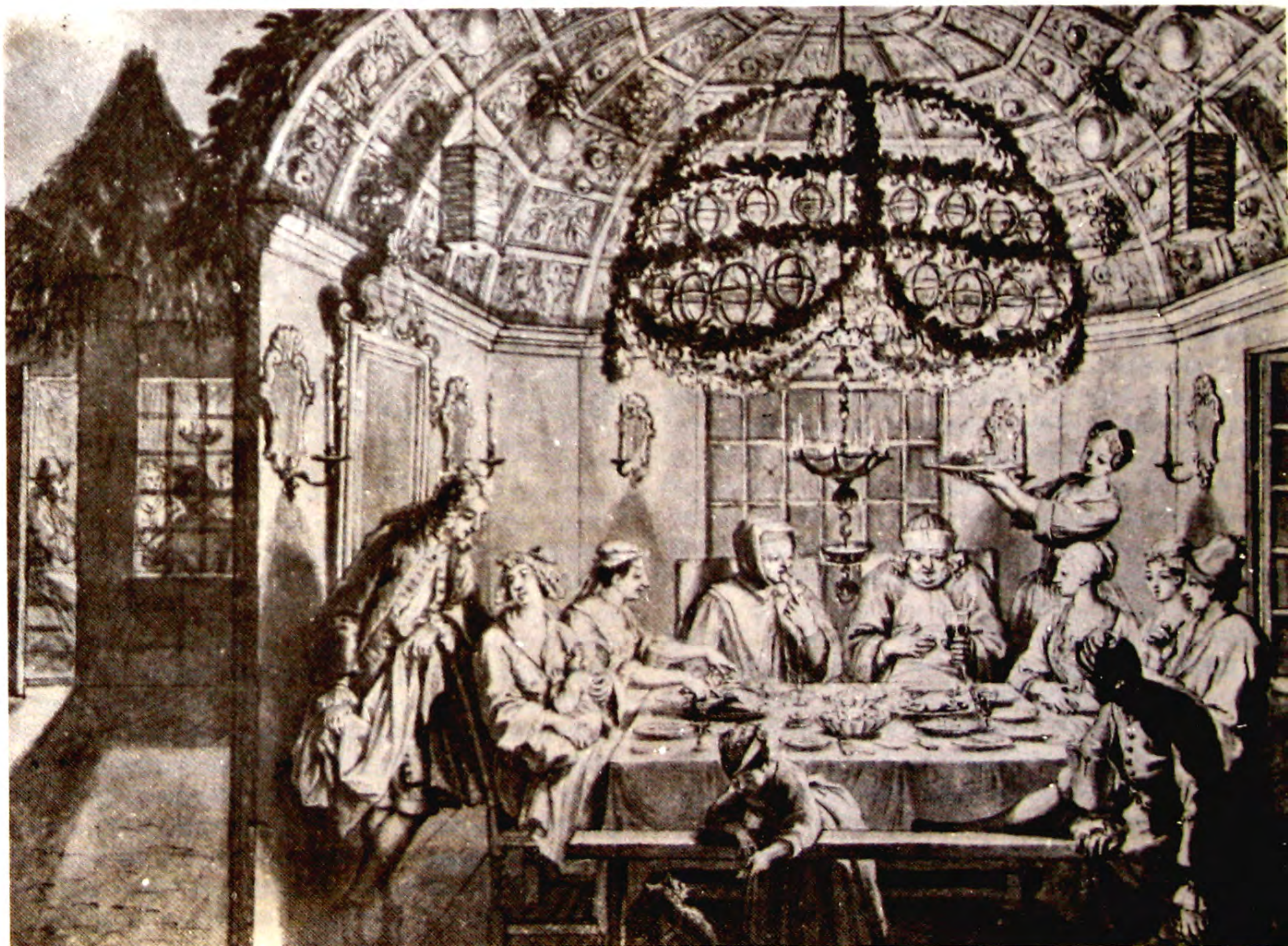
Τό Σουκότ ἐπαναφέρει στήν μνήμη μας τίς περιπλανήσεις τῶν προγόνων μας, διά μέσου τῆς ἐρήμου, κατά τήν πορεία τους πρός τήν Ἐλευθερία καί τήν ἀνεξάρτητη Ἐθνική Ζωή. Μᾶς ὑπενθυμίζει τή θεϊκή προστασία, τῆς ὁποίας ἔτυχαν σέ ὅλη τήν διαδρομή τους μέσω «τῆς μεγάλης ταύτης καί τρομερᾶς ἐρήμου». (Δευτ. 8:15).

«Διά νά γνωρίσωσιν αἱ γενεαί σας ὅτι ἐν σκηναῖς κατώκησα τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, ὅτε ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου». (Λευϊτ. 23:43).

Ἡ Σουκά (σκηνή ἢ παράπηγμα), αὐτό τό εὐαίσθητο καί πρόχειρο κτίσμα πού ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρες γίνεται ὁ χῶρος τῆς κατοικίας μας, μᾶς προτρέπει νά ἐναποθέσουμε τήν ἐμπιστοσύνη μας στήν θεϊκή προστασία καί μέριμνα. Μᾶς διδάσκει ὅτι κάτω ἀπό ὅποιεσδήποτε συνθήκες καί ἂν διαβιοῦμε πάντοτε ἐξαρτώμεθα ἀπό τόν Κύριο τοῦ κόσμου καί Δημιουργό.

Ἡ γιορτή τοῦ Σουκότ, σάν ἓνα ἐνθύμιο τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης πορείας τῶν προγόνων μας, θά μπορούσε νά εἶχε θεσπισθεῖ ὁποιαδήποτε ἐποχή τοῦ ἔτους καί ὄχι ἀποκλειστικά τόν μήνα Τισρί, τό φθινόπωρο. Ἡ ἐποχή τῆς φθινοπωρινῆς συγκομιδῆς ὅμως, καθιερώθηκε σάν ὁ χρόνος γιά τόν ἑορτασμό τοῦ Σουκότ, διότι αὐτή τήν ἐποχή τά διδάγματα πού ἀπορρέουν ἀπό τή γιορτή εἶναι περισσότερο ἐπίκαιρα καί πλέον ἀπαραίτητα. Ἡ ἐποχή τῆς φθινοπωρινῆς συγκομιδῆς εἶναι ὁ χρόνος πού θά μπορούσε νά μᾶς γεμίσει μέ κάποιο αἶσθημα ὑπερηφάνειας καί ἀλαζονείας γιά τά ἔργα τῶν χειρῶν μας, νά μᾶς προτρέψει νά πιστέψουμε στήν προσωπική μας δύναμη καί στίς ἱκανότητές μας ξεχνώντας τήν ἄμεση ἐξάρτησή μας ἀπό τήν θεό-

Γεῦμα στή Σουκά, ἔργο τοῦ Bernard Picart. Στό βάθος διακρίνεται μιά πιά φτωχική Σουκά.

τητα. Αὐτῇ, ἀκριβῶς, τὴν ἐποχὴ τῆς ἀφθονίας καὶ τοῦ πλοῦτου καλοῦμεθα νὰ οἰκοδομήσουμε τὶς Σουκότ, αὐτὲς τὶς εὐθραυστες καὶ ἀνίσχυρες καλύβες, ὥστε πάντοτε νὰ θυμόμαστε τὴν ἐξάρτησή μας ἀπὸ τὸν Θεό, ὅπως ἀκριβῶς καὶ οἱ πρόγονοί μας κατὰ τὰ σὰν πάντα χρόνια τῆς περιπλανήσεώς τους στὴν ἔρημο.

«καὶ θέλετε εὐφρανθῇ ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ σας ἐπὶ ἡμέρας» (Λευϊτ, 23:40).

Σὲ τουτὴ τὴ χαρὰ τῆς γιορτῆς ὅλοι πρέπει νὰ συμμετάσχουν. Ἡ πλούσια συγκομιδὴ, τὴν ὁποία χρωστᾶμε στὸν Θεό, δὲν μᾶς δόθηκε μόνο γιὰ τὴν προσωπικὴ ἀτομικὴ μας εὐδαιμονία. Ὅλοι ὅσοι ἔχουν ἀνάγκη, ὁ φτωχὸς, ὁ ξένος, τὸ ὄρφανό καὶ ἡ χήρα δικαιοῦνται ἐνὸς μεριδίου καὶ θὰ πρέπει νὰ προσκληθῶν γιὰ νὰ συνεορτάσουν μαζί μας. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἐντολὴ τῆς Τορά, διὰ τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ ἔχοντες ἀνάγκη γίνονται ὁμοτράπεζοι καὶ μεριδιοῦχοι τῆς εὐτυχίας μας καὶ τῶν ἀγαθῶν μας.

Τὸ Σουκότ μᾶς διδάσκει καὶ ἓνα ἀκόμα μεγάλο δίδαγμα. Ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀλληλοεξαρτῶμεθα. Ὅλοι ἔχομε τὴν ἀνάγκη τῶν ἑαυτῶν, ὅλοι χρειαζόμαστε τὴ βοήθεια τῶν γειτόνων μας. Κανένας ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει μονάχος του. Ἀπλῶς ὡς ἀναλογισθοῦμε τὰ ἀναρίθμητα ἀγαθὰ πού οἱ ἄλλοι παράγουν γιὰ μᾶς. Ἄς ἀναλογισθοῦμε πόσα διαφορετικὰ χέρια συνεργάζονται γιὰ νὰ μᾶς προμηθεύσουν τὸ ψωμί μας, τὸ ρουχισμὸ μας, τὰ σπίτια ὅπου κατοικοῦμε. Αὐτὸ τὸ δίδαγμα τῆς ἀλληλοεξαρτήσεώς μας ἐρχεται νὰ ἀποτυπώσῃ στὴ σκέψη μας τὸ **Λουλάβ** μὲ τὰ τέσσερα φυτικὰ εἶδη πού τὸ ἀπαρτίζουν, (κλάδος φοινικιάς, ἴτιās, μυρτιάς καὶ ἓνα κίτρο). Τὰ τέσσερα διάφορα φυτικὰ εἶδη ἐκπροσωποῦν γιὰ μᾶς τέσσερις διαφορετικοὺς τύπους ἀνθρώπων, πού ὅλοι ἐνωμένοι ἐργάζονται καὶ παράγουν ἀπὸ κοινοῦ, συνεισφέροντας ὁ καθένας τὸ μερίδιό του, σύμφωνα μὲ τὸ θεϊκό ἀρχιτεκτονικὸ πλάνο.

Ἡ ἰδέα τῆς ἐξαρτήσεως τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲν περιορίζεται μόνο στὰ μέλη μιᾶς συγκεκριμένης κοινωνίας ἢ ἐνὸς ἔθνους. Ὅλα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου βρίσκονται σὲ μιὰ ἀλληλοεξάρτηση καὶ ὅλα θὰ πρέπει νὰ ἐργασθοῦν ἀπὸ κοινοῦ γιὰ νὰ καλύψουν τὶς ἀνάγκες τους. Τὸ σύγχρονο πρόβλημα τοῦ πετρελαίου καὶ τῶν πηγῶν ἐνέργειας, πού σήμερα ἀπασχολεῖ ὅλο τὸν κόσμο, μᾶς δείχνει μὲ σαφήνεια τὴν εἰκόνα τῆς ἀλληλοεξάρτησης τῶν ἐθνῶν καὶ κρατῶν.

Αὕτῃ ἡ ἀλληλοεξάρτηση τῶν ἐθνῶν σημαίνει, ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τῆς Τορά, πὼς θὰ πρέπει νὰ καταλάβουμε ὅλοι οἱ λαοὶ ὅτι εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ ζοῦμε καὶ νὰ ἐργαζόμαστε ἀπὸ κοινοῦ, συνεισφέροντες ὅλοι σάν μέλη μιᾶς μεγάλης οἰκογένειας, μὲ πνεῦμα ἀμοιβαιότητος, ἀλληλοβοήθειας καὶ εἰρήνης.

Ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἤδη ἐποχὴ ἡ γιορτὴ τοῦ Σουκότ ἀναγνωρίστηκε σάν μιὰ γιορτὴ ἀφιερωμένη στὴν ἰδέα τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν δεσμῶν πού ἐνώνουν τὸν Ἑβραϊκὸ λαὸ μὲ τὴν ὑπόλοιπη οἰκο-

Χαρακτηριστικὴ εἰκόνα Ἰσραηλινῆς ἀγορᾶς, παραμονὴ τοῦ Σουκότ.

γένεια τῶν ἀνθρώπων. Ἐνα δεῖγμα αὐτῆς τῆς πανανθρώπινης καὶ πανοικουμενικῆς ἀντιλήψεως τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἦταν ἡ συνήθεια τῆς προσφορᾶς κατὰ τὸ Σουκότ εἰδικῶν θυσιῶν γιὰ τὴν ἐξιλέωση τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου. Ἡ δὲ Σουκά ἀναγνωρίσθηκε σάν σύμβολο τῆς θείας σκηνῆς, μέσα στὴν ὁποία κάποια ἡμέρα θὰ συναχθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὡς μία ἀδελφότητα, ὑπὸ τὸν ἓνα Οὐράνιο Πατέρα. (ΖΑΧΑΡ. 14:15 - 17).

Η. Σ.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (1821 - 1949)

Στά χαρτιά του άειμνηστου Ζοζέφ Νεχα-
μὰ εύρέθη τό παρακάτω χειρόγραφο, πού
ἀναφέρεται στή συμμετοχή των Έβραίων
στούς διαφόρους πολέμους του Έλληνι-
σμού.

Τό κείμενο του άγνώστου αυτού συγ-
γραφέως (ίσως είναι του ίδιου του Νεχαμὰ)
τό μεταφέρουμε έδώ αυτούσιο, μέ τήν εϋ-
καιρία του έορτασμού της έπετείου της
28ης Όκτωβρίου:

Μολονότι ή παρουσία Έβραϊκών Κοινοτήτων εἰς
τήν ελληνικήν χερσόνησον χρονολογείται από των
προχριστιανικῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, ή στρατιωτι-
κή των Ιστορία εἰς τήν περιοχὴν αὐτὴ δέν ὑπῆρξε ση-
μαντική πρὶν ἀπὸ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους τῶν ἐ-
τῶν 1912 - 1913. Καί τοῦτο διότι οἱ μέν Έβραῖοι τῆς
νοτίως τοῦ Όλύμπου Έλλάδος, πού ὑπήχθησαν ὑπὸ
ἐλληνικὴν διοίκησιν ἀπὸ τῆς κατὰ τό ἔτος 1821 ἐλλη-
νικῆς ἀνεξαρτησίας, ἦσαν ὀλιγάριθμοι καί δέν εἶχον
στρατιωτικὴν παράδοσιν, οἱ δέ σημαντικῶς πολυαρι-
θμότεροι Έβραῖοι τῶν βορείως τοῦ Όλύμπου ἐπαρ-
χιῶν τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας καί Θράκης ἐξηκο-
λούθησαν ζῶντες ὑπὸ τουρκικὸν καθεστῶς μέχρι τῆς
κατὰ τὰ ἔτη 1912 καί 1913 προσαρτήσεως τῶν ἐ-
παρχιῶν αὐτῶν εἰς τήν Έλλάδα. Καί οἱ πρῶτοι καί οἱ
δεύτεροι, πρὸ τῆς ὑπαγωγῆς των ὑπὸ τό ἐλληνικόν
καθεστῶς, ἐζήσαν ἐπὶ πέντε περίπου αἰῶνες ὑπὸ
τουρκικὴν διοίκησιν. Κατὰ τοὺς παλαιούς τουρκικοὺς
νόμους οἱ Έβραῖοι ὅπως καί αἱ ἄλλαι μειονότητες δέν
ἐστρατεύοντο. Όταν ἀπὸ τῆς κατὰ τό 1908 ἐπανα-
στάσεως τῶν Νεοτούρκων εἰσῆχθη εἰς τήν Τουρκία ή
ὑποχρεωτική στρατιωτική θητεία, οἱ Έβραῖοι εἶχον τό
δικαίωμα νά ἀξαγοράσουν τήν στρατιωτικὴν ὑπηρε-
σίαν διὰ καταβολῆς εἰδικοῦ χρηματικοῦ φόρου φέ-
ροντος τό ὄνομα Bedel.

Διὰ νά ἐξετασθῇ συστηματικὰ ή στρατιωτική Ιστο-
ρία τῶν Έβραίων τῆς Έλλάδος πρέπει αὕτη νά διαι-
ρεθῇ εἰς τὰς ἀκολουθοῦς 6 περιόδους πού ἀντιστοι-
χοῦν εἰς τήν γενικὴν στρατιωτικὴν καί πολεμικὴν
δραστηριότητα τῆς χώρας.

1] Περίοδος 1821 - 1830 ἀγῶνων διὰ τήν ἐλληνι-
κὴν ἀνεξαρτησίαν.

2] Περίοδος ἀποκαλουμένων «Μακεδονικῶν ἀγῶ-
νων» τῶν ἐτῶν 1830 - 1912 πού ἀπέβλεπον εἰς τήν
ἀπολύτρωσιν τῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μακε-
δονίας, Ἡπείρου, Θράκης, Κρήτης κτλ., πού εἶχον πα-
ραμείνει ἀκόμη ὑπὸ τουρκικὸν καθεστῶς.

3] Περίοδος ἐλληνοτουρκικοῦ πολέμου 1897

4] Περίοδος βαλκανικῶν πολέμων 1912 - 1913,
α' παγκοσμίου πολέμου 1914 - 1918 καί Μικρασιατι-
κῆς Έκστρατείας 1919 - 1922.

5] Περίοδος ἐλληνοϊταλικοῦ πολέμου 1940 -
1941 καί β' παγκοσμίου πολέμου 1941 - 1945.

6] Περίοδος Έθνικῆς Ἀντιστάσεως κατὰ τήν Ἰτα-
λογερμανικὴ κατοχὴ τῶν ἐτῶν 1941 - 1944 καί ἐμ-
φυλίου πολέμου 1944 - 1949 μεταξύ ἐθνικοφρόνων
καί κομμουνιστῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ (1821 - 1830)

Οἱ ὀλίγοι Έβραῖοι πού ἔζων εἰς τήν Πελοπόννη-
σον, ὅταν ἐξερράγη τήν 25ην Μαρτίου 1821 ή ἐθνι-
κὴ ἐξέγερσις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς τουρκικῆς κυ-
ριαρχίας, δέν μετέσχον τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ. Σχεδόν τό
σύνολον τοῦ ὀλιγαριθμοῦ ἐβραϊκοῦ πληθυσμοῦ τῆς
ἐπαναστατημένης Πελοποννήσου ἦτο συγκεντρωμέ-
νον εἰς τήν Τριπολιτσάν, πρωτεύουσαν τοῦ τότε
τουρκικοῦ Βιλαετίου τοῦ Μωρέως. Ἀλλά ή Τριπολι-
τσά ἐπολιορκήθη ἀπὸ τοὺς πρῶτους μῆνας τῆς Ἑλλη-
νικῆς Ἐπαναστάσεως ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας ὑπὸ τήν ἀρ-
χηγίαν τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρῶνη καί οἱ Ιστορικοί
τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως δέν ἀναφέρουν παρά
ἐν μικρὸ ἐπεισόδιο πού ἐσημειώθη κατὰ τήν διάρ-
κειαν τῶν περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως διαπραγμα-
τεύσεων μεταξύ ἀντιπροσωπείας τῶν πολιορκουμέ-
νων καί τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἐπαναστατῶν Θεοδώρου
Κολοκοτρῶνη. Κατὰ τὰς ἀφηγήσεις αὐτάς μεταξύ τῶν
μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν πολιορκουμένων,
πού ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ τεῖχη καί ἐπλησίασεν τό ἐλληνι-
κόν στρατόπεδον, ἦτο καί εἷς πρῶχων Έβραῖος τῆς
Τριπολιτσᾶς, ὀνόματι Χανέν, ὁ ὁποῖος, ὅπως καί τὰ
ἄλλα μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας, ἦτο ὠπλισμένος μέ
μέγα περιστροφον (κουμπούραν) καί μακρὺ σπαθί
(γιαταγάνι). Ὁ Κολοκοτρῶνης ὅταν εἶδε τόν Έβραῖον
Χανέν ὀπλοφοροῦντα ὅπως οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι καί Ἀλ-
βανοὶ ἐγέλασε καί πλησίασας αὐτόν τοῦ ἀπέσπασε
τήν κουμπούραν καί τό γιαταγάνι εἰπῶν «Έβραῖος μέ
κουμπούραν καί γιαταγάνι δέν ταιριάζουν», καί ἔρρι-
ψε τὰ ὅπλα αὐτά κατὰ γῆς.

Τόν ἐλληνικόν περὶ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ὑπεστή-
ρισαν ἐν τούτοις μέ ἐνθουσιασμόν ἐπιφανεῖς Έβραῖοι
τῆς Εὐρώπης. Μεταξύ αὐτῶν καί ὁ Παρισινὸς δημο-
σιογράφος Georges Lafit, ὁ Μωσέ Gaster, διπλωμα-
τικός πράκτωρ τῆς Όλλανδίας εἰς τό Βουκουρέστι, ὁ
ὁποῖος διέσωσε τόν πολιτικόν ἀρχηγόν τῆς Ἑλληνι-

κῆς Ἐπαναστάσεως πρίγκηπα Ὑψηλάντην ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν Τούρκων καὶ ὁ τότε Ἀρχιρραββίνος τῆς Βεσφαλίας, ὁ ὁποῖος ἔκαμε κηρύγματα εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ ὠργάνωνεν ἐράνους πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΙ ΑΠΟΛΥΤΡΩΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ (1830 - 1912)

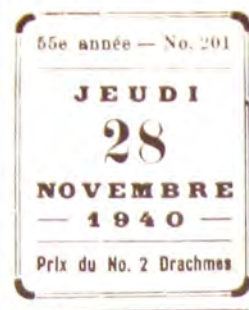
Τοὺς ἀπολυτρωτικούς αὐτοὺς ἀγῶνες ἐβοήθησαν ὠρισμένοι ἐπιφανεῖς Ἑβραῖοι ζῶντες εἴτε εἰς τὸ ἐλεύθερον τότε Ἑλληνικὸν Βασίλειον εἴτε εἰς τὰς τουρκοκρατούμενας περιοχάς. Ὁ ἐκ Λαρίσης ἱατρός Δαυὶδ Ἥλιος Σιακῆς μετέσχεν ὡς στρατιωτικὸς ἱατρός εἰς τὴν δρᾶσιν τῶν Ἑλλήνων παρτιζάνων τῆς Μακεδονίας καταταχθεὶς ἀργότερον ὡς ἀξιωματικὸς ἱατρικοῦ σώματος τοῦ τακτικοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ἀποθανὼν ἐν Θεσσαλονίκῃ μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπιτρόου (ταγματάρχου). Ἐπίσης κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἑλλήνων ἀτάκτων εἰς τὴν Ἠπειρὸν τὸ ἔτος 1878 ὁ ἐν Ἰωαννίνοις τότε πρόεδρος τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Δαυὶδ Ματατιά Λεβὴ, γνωστός καὶ ὡς Δαβισίων Ἐφένδης, πρόσωπον περιβεβλημένον μετὰ μέγα κύρος καὶ ἀσκῶν πολὺ μεγάλην πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐπιρροὴν εἰς τὴν τότε τουρκικὴν διοίκησιν, διέσωσε μετὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν του παρέμβασιν ἀπὸ τὸν θάνατον πολλοὺς Ἕλληνας αἰχμαλώτους, παρέμβασιν πού ἐξετιμῆθη τόσον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε νὰ τοῦ ἀπονεμθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α' ὁ ἀργυρὸς σταυρὸς τοῦ Σωτήρος. Ὁ ἴδιος ὁ Δαβισίων Λεβὴ εἶχε τιμηθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἀβδούλ Χαμίτ μετὰ τὸ αὐτὸ παράσημο πού εἶχε ἀπονείμει ὁ ἴδιος ὁ Σουλτάνος καὶ εἰς τὸν Θεόδωρον Ἑρτσέλ.

Ἐνεργὰ μέλη τοῦ Ἑλληνικοῦ Μυστικοῦ Μακεδονικοῦ Κομιτάτου ἦσαν καὶ οἱ ἐκ Τρικάλων Ἑβραῖοι Ἰακώβ Ἰωσήφ Σίδης, διατελέσας Διευθυντὴς τῆς Δημοτικῆς Ἀστυνομίας Τρικάλων καὶ ὁ ἀδελφὸς του Γιουδᾶ Ἰωσήφ Σίδης ἡ Σιδόπουλος ὡς ἐπίσης καὶ ὁ ἄλλος πρόεδρος τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος τῶν Ἀθηνῶν Ἀβραάμ Κωσταντίνης.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1897)

Εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν διαρκέσαντα ὀλίγας μόνον ἑβδομάδας μετὰ ἀποτέλεσμα τὴν ὑποχώρησιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν προσωρινὴν κατάληψιν τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, μετέσχον 200 περίπου Ἑβραῖοι καταγόμενοι κυρίως ἀπὸ τὴν Κέρκυραν, τὴν Ζάκυνθον καὶ τὰς Πάτρας, τὴν Ἀθήνα καὶ τὴν Χαλκίδα. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ ἐξ Ἀθηνῶν Ἑβραῖος στρατιώτης Ἥλιος Ἰσαάκ Γιεσουρούμ ἐπολέμησε καὶ ἐτραυματίσθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Δομοκοῦ.

Ὁ Σαοὺλ Τσερνιχόβσκυ εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα λογοτεχνικά του ἔργα παρουσιάζει ἓναν Ἑβραῖον ἐκ Ρωσίας καταταγέντα εἰς τὸν τουρκικὸν στρατὸν ὡς ἑθελοντὴν, εἰς ἐνδειξιν εὐγνωμοσύνης του διὰ τὴν ἐλπιζομένην τότε βοήθειαν πού ἐζήτει ὁ Ἰδρυτὴς τοῦ Σιωνισμοῦ Θεόδωρος Ἑρτσέλ ἀπὸ τὸν τότε Σουλτάνον Ἀβδούλ Χαμίτ διὰ τὴν ἐπαναστάσασιν τοῦ ἑβραϊκοῦ

DONATIONS A LA FLANELLE DU SOLDAT

Le personnel de la Maison de tabacs Boyadjoglou, M. Apostole Yatridis drs. 5.000, Georges Georgiadès drs. 5.000, C. Karavokiris 500, D. Abastado 500, G. Stefanos 500, G. Nagos 500, Ch. Canfos 500, Agop Vidorian 300. Le personnel ouvrier drs. 6.545.

Les dames de la Communauté israélite par l'entremise de Mme G. Koretz :

Mmes Lea Saltiel 2.000, Haïm Benrubi 4.000, Moïse Abastado 500, Rachel Ezratty 100, Rebecca Cohen 200, Flor Juda 1.000, Esther Matarasso 500, Irène Florentin 100, Estrea Hassid 300, Adina Zidek 300, Ida Florentin 100, Esther Natan 100, Laue Hasson 500, Oro Salem 200, Louise Amarilio 100, Albert Bourla 100, Marie Simantov 100, Mathilde Beveniste 500, Lily Mordoh 500, Ida Angel 500, Rachel Florentin 500, Nella Juda 200, Joseph Broudo 200, Allegre Eskenazi 120, Rachel Abravanel 200, Ela Nabum 100, Ida Covo 500, Pepo Covo 300, Renée Pelosol 200, Renée Beveniste 200, Lucie Angel 200, Isaac Counio 150, E. Counio 50, Haïm Pinhas 200, Albert Gattegno 200, M. Yabiel 50, Isaac Arditti 50, Castro 50, Dona Molho 200, S. Hassid 50, Lieto Salomona 50, Dona Raphael 50, Rachel Hassid 400, David Schonina 100, Allegra Saltiel 100, Renée Molho 500, Sarah Hassid 200, Régine Arditti 150, Mathilde Roth 150, S. Asseo 150, Ma-

Appel urgent aux dames juives

Nos soldats combattent en front avec une vaillance admirable. A l'arrière les non-combattants font leur devoir en aidant de toute façon notre héroïque armée. Aujourd'hui le mot d'ordre est: des chaussettes de laine pour nos soldats. Les Comités des sociétés de Dames Juives, Benoch Israël, Wizo et section Dames de l'A. J. J. réunies d'urgence ont décidé d'accélérer le travail pour la confection de chaussettes de laine. Elles invitent deurgence leurs adhérentes à se présenter au Grand Cercle Bénédict, Vasiliadis Ogas 20 à partir d'aujourd'hui 26 décembre et les jours suivants de 11.30 jus- qu'à 18 heures et de 16 à 16.30 h. où il leur sera livré de la laine avec laquelle elles devront confectionner des chaussettes et les rapporter d'urgence à la même adresse. Nous vous attendons, que personne ne manque à son devoir. Des explications seront données pour la confection.

Les Sociétés
Benoch Israël, Wizo, Sec-
tion Dames A. J. J.

thilde Altman 150, Rachel Benosiglio 150, Anonyme 100, Caroline Hasson 150, Angel Barzilai 150, Clara Glivré 150, S. B. Benussan 100, Berthe Mallah 400, Sol Amariglio 300, Stella Hassid 400, Flor Beveniste 300, Ety Bensussan 100, Josette Counio 100, Mathilde Beraba 200, Oscar Salem 200, Lucie Nahmias 125, 2 pullovers et une paire de bas, Daisy Navaro 100, 1 pullover 3 cachecols, une paire de bas, Régine Nissim 100 1 pullover 3 cachecols une paire de bas, Esther Hassid 250 drs, Inès Saltiel 100, 3 pullovers 3 cachecols, Flor Francis 150 6 pullovers et 3 cachecols, Alice Nahmias 400, Inès Nissim 400, David Hasson 500, Elda Hasson 500, Marie Amariglio 500, Albert Beveniste 200, Lucie Alalouf 100, Dora Varnano 1000.

28 Νοεμβρίου 1940: Δημοσιεύματα τῆς ἑβραϊκῆς ἐφημερίδος «Λ' Ἐντεπαντάτ» μετὰ ἐκκλησίαν στὶς Ἑβραεῖς κυρίες γιὰ νὰ φτιάξουν πακέττα μετὰ κάλτσες καὶ μάλινα εἰς τὴν καταλόγους δωρεῶν γιὰ τὴν «Φανέλλα τοῦ Στρατιώτου».

Κράτους εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ὁ Ρωσοεβραῖος αὐτὸς ἑθελοντὴς εὐρέθη κατὰ τὸν Τσερνιχόβσκυ, ἀντιμέτωπος εἰς μίαν μάχην εἰς τὴν Θεσσαλίαν μετὰ ἓνα Ἑλληνοεβραῖον πολεμοῦντα διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς θετῆς πατρίδος. Δέν εἶναι ἐν τούτοις γνωστόν ἂν

Μάρτιος 1940: Χριστιανοί και Έβραϊοι τραυματίες στο Μποσπάνειο Νοσοκομείο Μυτιλήνης.

ταῦτα ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Τσερνιχόβσκυ ὡς ἱστορία ἢ ὡς ἀλληγορία.

Εἶναι γνωστὸν ἐπίσης ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προσωρινῆς στρατιωτικῆς κατοχῆς τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τῶν Τούρκων αἱ τουρκικαὶ Ἀρχαὶ ἐφυλάκισαν καὶ ὑπέβαλαν εἰς σωματικὰ βασανιστήρια τὸν ἐκ Τρικάλων Έβραϊον Ραφαήλ Μωυσῆν κατηγορούμενον διὰ φιλελληνικὴν δραστηριότητα κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τουρκικῆς κατοχῆς τῆς πόλεως τῶν Τρικάλων. Ὁ ἐν λόγῳ Ραφαήλ Μωυσῆς ἐπρόκειτο νὰ θανατωθῇ ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Τούρκου προσωπικοῦ τοῦ φίλου Κιουτσούκ Ὁμέρ Βέη ἡ κρωτηριάσθη μόνον δι' ἀποκοπῆς τῆς ἀριστερᾶς τοῦ χειρὸς

ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (1912 - 1913) Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1914 - 1918) ΚΑΙ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ (1919 - 1922)

Δέν ὑπάρχουν ἐπίσημοι στατιστικαὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Έβραίων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν ποὺ μετέσχον εἰς τοὺς ἀνωτέρω πολέμους τῆς Ἑλλάδος. Δεδομένου ὅμως ὅτι πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας, Θράκης καὶ Κρήτης ὁ Έβραϊκὸς πληθυσμὸς τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος ἦτο ὀλιγάριθμος, μὴ ὑπερβαίνων τοὺς 6.000, οἱ δέ Έβραῖοι τῆς

Μακεδονίας δέν ἐστρατολογήθησαν κατὰ τὴν πρώτην δεκαετίαν ἀφότου ἀπέκτησαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἐξάγεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Έβραίων πολεμιστῶν τῶν ἀνωτέρω πολέμων ὑπῆρξε μικρὸς καὶ ἀνάλογος πρὸς τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τοῦ Έβραϊκοῦ στοιχείου ποὺ ἔξει εἰς τὰς παλαιὰς ἑλληνικὰς περιοχάς. Ἔτσι οἱ Έβραῖοι ποὺ ἐπολέμησαν εἰς τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους τῶν ἐτῶν 1912 - 1913, εἰς τὸν Α' παγκόσμιον πόλεμον τῶν ἐτῶν 1914 - 1918 καὶ εἰς τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν τῶν ἐτῶν 1919 - 1922 ἀνῆλθον εἰς 400 περίπου ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας. Εἰς αὐτοὺς πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ 70 Έλληνοεβραῖοι τῆς Αἰγύπτου, ποὺ ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους καὶ κατετάγησαν εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν ὡς ἐθελονταί. Μεταξύ αὐτῶν ἦσαν 9 περίπου ἀξιωματικοὶ καὶ 40 ὑπαξιωματικοί. Ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν 32 μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἐξ Ἀθηνῶν ἀνθυπολοχαγὸς Δανιήλ Σεβίλιας.

Ἐξ ἄλλου ἀρκεταὶ δεκάδες Ἰσραηλῖται ἐτραυματίσθησαν ἢ ἀπέθαναν ἐν στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ ἢ ἐν αἰχμαλωσίᾳ. Ἰδιαιτέρως δέον νὰ σημειωθῇ ἡ ἐξοχος στρατιωτικὴ δρᾶσις τῶν ἀξιωματικῶν Μορδοχαί Φριζῆ, Ἀβραάμ Ματαλῶν, Ἰσαάκ Ἡλῖα, Δαυὶδ Σιακῆ, Δαυὶδ Ἀλχανάτη, Μποχώρ Σιακῆ καὶ ἄλλων ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο πρώτοι παραμείναντες εἰς τὸν στρατὸν ὡς μόνιμοι ἀξιωματικοὶ ἐφθασαν μέχρι τοῦ βαθμοῦ

του συνταγματάρχου. Ἀξιωμαρχοῦς ἐπίσης ὑπῆρξε ἡ δρᾶσις τοῦ ἐκ Κερκύρας ὑπαξιωματικοῦ εὐζώνων Δανιὴλ Μπέσσο καὶ τοῦ ἐκ Λαρίσης στρατιώτου Ἀζαριά Ἀτουῦν, αἱ ἡρωικαὶ πράξεις τῶν ὁποίων ἐξήρθησαν ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιστρατήγου Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Κωνσταντίνου ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου. Οὕτω ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, εἰς συνάντησίν του τὸ 1913 μετὰ τοῦ τότε Ἀρχιρραββίνου Θεσσαλονίκης Ἰακώβ Μεήρ, ἐτόνισε τὰ ἑξῆς: «Εἰς τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν οἱ Ἰσραηλῖται στρατιῶται ἐπολέμησαν ὡς πατριῶται, πολλάκις δὲ ὡς ἥρωες. Εἰς τὰς διαφόρους μάχας οἱ Ἕλληνες Ἰσραηλῖται ἐπολέμησαν πολλάκις ἐναντίον ἄλλων Ἰσραηλιτῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ ἀντιθετὸν στρατόπεδον. Τοῦτο ἀποτελεῖ τρανὴν ἀπόδειξιν εἰλικρινοῦς καὶ ἀληθοῦς πατριωτισμοῦ».

Πράξεις ἀδραγαθίας καὶ ἡρωισμού Ἑβραίων στρατιωτῶν κατὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους τῶν ἐτῶν 1912 - 1913 ἐξήρξε ὁ ἑλληνικὸς Τύπος τῆς ἐποχῆς. Οὕτω ἡ ἐφημερίς «Ἑλλάς» τῶν Ἀθηνῶν περιέγραψε τὸν ἡρωισμόν ποῦ ἐπέδειξε ὁ ἐκ Λαρίσης στρατιώτης Ἀζαριά Ἀτουῦν ὅστις πολέμῳ εἰς τὴν Χειμάραν τῆς Ἀλβανίας τὸ 1913, εἰς τὸ σῶμα τοῦ στρατηγοῦ Σπουρομήλιου, ἔσωσε ἀπὸ καταστρεπτικὸν αἰφνιδιασμὸν τὸν ἑλληνικὸν στρατὸν τραυματισθεῖς. Ἐπίσης ἡ ἐφημερίς Ἀθηνῶν «Πατρίς» τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1913 ἐδημοσίευσε μακρὰν περιγραφὴν γεμάτην μέγαίνοις διὰ τὴν ἡρωικὴν δρᾶσιν τοῦ ἐκ Κερκύρας Ἑβραίου ὑπαξιωματικοῦ τοῦ Εὐζωνικοῦ Σώματος Δανιὴλ Μπέσσο.

Ἀξιωμαρχοῦς ὑπῆρξεν ἐπίσης ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἑβραίων τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Α΄ Παγκόσμιον Πόλεμον ὡς καὶ εἰς τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν. Πολλοὶ Ἑβραῖοι ἐφονεύθησαν ἢ ἐτραυματίσθησαν κατὰ τοὺς πολέμους αὐτοὺς, ἀρκετοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ὁ βαθμοφόρος Χαΐμ Σιαλὼμ Σιακῆς ἐκ Λαρίσης, ἀχμαλωτίσθησαν καὶ ἐξηφανίσθησαν κατὰ τὴν ἐκκένωσιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων τὸν Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1922. Εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν ἐξ ἄλλου ὑπηρέτησαν διὰ πρώτην φοράν ὡς ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ οἱ Μορδοχαὶ Φριζῆς, Ἀβραάμ Ματαλῶν, Δαυὶδ Σιακῆς, Ἰσαάκ Ἡλίας, Ἰωσήφ Σαμπεταὶ καὶ ἄλλοι. Ὁ Μορδοχαὶ Φριζῆς ὑπηρέτησεν κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον ὡς ἀξιωματικός καὶ εἰς τὸ ἑλληνικὸν στρατιωτικὸν σῶμα ποῦ ἐπολέμησε μαζί με τοὺς ἄλλους συμμάχους τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Οὐκρανίαν ἐναντίον τῶν Μπολσεβίκων, ὅπου καὶ ἐτραυματίσθη. Ἐπίσης ὁ Ἀβραάμ Ματαλῶν μετέσχε τῶν δύο αὐτῶν πολέμων, εἰς δὲ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὑπηρετῶν ὡς ἀντισυνταγματάρχης εἰς τὸ ἐπιτελεῖον τῆς 1ης Μεραρχίας, ἐπέδειξεν ἐξοχὸν δρᾶσιν τιμηθεῖς μέ πολλὰ παράσημα.

ΕΛΛΗΝΟΪΤΑΛΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1940 - 1941) ΚΑΙ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς πολέμους μετέσχον διὰ πρῶ-

Ἑλληνοεβραῖοι ἥρωες στὸν ὄγωνα κατὰ τῶν Γερμανοῦ Ἰταλῶν ἐπιδρομῶν ΜΟΥΨ ἸΣΑΚ ΚΟΜΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στὸ νησί Κάστρο Ἀθηνῶν καὶ ἔμεινε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὸ 1935. Ὑπηρέτησε κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον στὸ 21ον Σύνταγμα πλῆκτοῦ τῆς XII Μεραρχίας Κομοτινῆς καὶ ἔπαιξε ἡρωικὰ γιὰ τὴν Πατρίδα στὸ πεδῖον τῆς τιμῆς στὸ Πόγραδετς τὴν 5 Δεκεμβρίου 1940. Ὁ ὑπολοχαγὸς τοῦ λόχου τοῦ Χρ. Μιχαλάπουλος στὸ συλλυπητήριό γράμμα ποῦ ἀπερρίθηε στὴν οἰκογένειά του ἔγραφε:

«Ἐπείσε ἕνα πρωὶ προσέφρων τὴν ἱερωτέραν καὶ μεγαλυτέραν θυσίαν εἰς τὸν δόμον τῆς Ἐλευθερίας τῆς ἐνδοξῆς Πατρίδος μας, ἔπαισε σὺν πραγματικῶς Ἕλληνα πολέμιστὴν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἡρωικῶς μαχόμενος.

Τὴν σὲ αὖς ποῦ τὸν ἔχετε ἀδελφόν, τιμὴ στὴ σεβαστὴ Μητέρα σας, τιμημένη ἡ οἰκογένεια καὶ δοξασιμένη ποῦ τέτοιον λεβεντόπαῖδι ἐζημιούρησε, καὶ εἴμαι καὶ ἐγὼ υπερήφανος ποῦ με τέτοιον ἐνδοξον καὶ γενναῖον συμπολεμιστὴν ὑπῆρξα. ἔτσι καὶ ἐπ' ἄλλον φίλον».

ΕΛΛΗΝΟΕΒΡΑΙΟΙ ἥρωες στὸν ὄγωνα κατὰ τῶν Γερμανο- Ἰταλῶν ἐπιδρομῶν

ΛΕΩΝ ΠΕΛΟΣΣΦ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

Γεννήθηκε τὸ 1911 στὴ Θεσσαλονίκη ὑπηρέτησε κατὰ τὸν Ἑλληνο-Ἰταλικὸν πόλεμον εἰς τὸ 50ον Σύνταγμα πλῆκτοῦ καὶ ἔπαισε πολλὴ θυσία ἡ αἰκὴ γιὰ τὴν Πατρίδα στὸ πεδῖον τῆς μάχης στὴ θέση Κάτω-Βρούση ὁρόμετρο 1720 τὴν 21/11/40 δύο μέρες μπροστὰ πὸ τὴν κτλ τῆς Κερυτσοῦς. Ληγώθηκε πρῶτα στὸ ἀριστερὸ χερί καὶ ἐξῆκολούθησε νὰ πολεμᾷ ἔως οἱτοῦ δεύτερη σφαῖρα τὸν πληγώσε θανάσιμα σ' ἡ κοιλάκι χώρα. Κατὰ τὴν μεταφορά του στὸ Νοσοκομεῖο ἐξέπνευσε.

Ἀκίμα πὺρ ἡρώ-ἡ στάθηκε ἡ σίσση τοῦ ποτῆρα τοῦ Μόλις ἔμαθε τὸ θάνατο τοῦ παιδιό του, ἔσπυλε οὐκ ὀντότε π. αὐτοποῦργὸ τὸ παρακάτω τηλεγραφεύμα.

«Ταῦτην στιγμὴν πληροφοροῦμαι θάνατον προεβυτέρου μου υἱοῦ Λεῶν. Πνίγω αἰσθήματα πατρικῆς μου κριδίας ἀναφωνῶ.

Ζήτω ἡ Ἑλλάς».

Σὰν ἀπάντησιν δέχτηκε τὸ παρακάτω τηλεγραφεύμα.

«Ὁ ἡρώος σου υἱὸς Λεῶν ἔπαισε ὑπὲρ Πατρίδος. Τὸ δυνάμει του ἀνεγρόφη εἰς τὰς ἐνδόξους σελίδας τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Συγγαίρω δακρύχως τὸ πατριωτικὸν σου φρόνημα».

ΛΛΞ. ΚΟΡΥΖΗΣ
ΠΡΩΥΠΟΡΓΟΣ

τὴν φορὰν καὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Ἠπείρου. Ἀπὸ δημοσιευθείσας δχι ἐπισήμους στατιστικὰς προκύπτει ὅτι εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς πολέμους ἐπεστρατεύθησαν καὶ ἐπολέμησαν 12.898 Ἑβραῖοι. Ἐξ αὐτῶν 343 ἦσαν ἀξιωματικοὶ ἢ ὑπαξιωματικοί. Ἐφονεύθησαν εἰς τὸ μέτωπο τῆς Ἀλβανίας κατὰ τὸν ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον ὡς καὶ εἰς τὸ Μακεδονικὸν μέτωπον εἰς τὰς μάχας ἐναντίον Γερμανῶν 513 Ἑβραῖοι. Ἐτραυματίσθησαν ἐξ ἄλλου εἰς τὰ ἴδια ἐπίσης δύο μέτωπα 3.743 Ἑβραῖοι, ἐκ τῶν ὁποίων 1.412 βαρέως, καταστάντες ἀνάπηροι πολέμου. Δύο Μακεδονικὰ συντάγματα, τὸ 50όν καὶ 63ον, ποῦ ἐπολέμησαν εἰς τὸν ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον τῆς Ἀλβανίας, ἦσαν συγκροτημένα κατὰ πλειονότητα ἀπὸ Ἑβραίους τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Μακεδονίας. Ἡ κυριαρχοῦσα ἐβραϊκὴ στρατιωτικὴ φυσιογνωμία τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου τῆς Ἀλβανίας ὑπῆρξε, κατὰ γενικὴ ἀναγνώρισιν, ὁ ἐκ Χαλκίδος συνταγματάρχης Μορδοχαὶ Φριζῆς, ὁ ὁποῖος καὶ ἐφονεύθη ὡς ἀληθὴς ἥρωας εἰς τὴν μάχην τοῦ Καραμᾶ.

Καὶ ἄλλοι Ἑβραῖοι ἀξιωματικοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ

στρατού επέδειξαν εξαιρετικήν δράσιν τόσοι κατά τόν ελληνοϊταλικόν πόλεμον όσον καί εϊς τās μετ' αὐτόν πολεμικās δράσεις τῆς Ἑλλάδος. Μεταξύ αὐτῶν πρέπει νά ἀναφερθοῦν οἱ Ἑρρίκος Νησίμ Λεβῆς ἐξ Ἰωαννίνων, ὁ ὁποῖος ἐκπαιδευθεὶς εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἱατρικὴν σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν προήχθη μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιάρχου (συνταγματάρχου), διετέλεσεν διευθυντῆς διαφόρων στρατιωτικῶν νοσοκομείων, τιμηθεὶς μέ παράσημα καί μετάλλια στρατιωτικῆς ἀξίας καί ἀπεστρατεύθη μέ τόν βαθμόν τοῦ ταξίαρχου. Διακεκριμένας ἐπίσης ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τόν ἐλληνικόν στρατόν κατά τόν ἐλληνοϊταλικόν πόλεμον τοῦ 1940 - 1941 καί ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης ἱατρός Jean Ἀλαλούφ, ὁ ὁποῖος ἐπιστρατευθεὶς δι' εἰδικῆς διαταγῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου ὠνομάσθη ἀξιωματικός καί διηύθυνε κατά τόν πόλεμον ἓνα ἀπὸ τὰ στρατιωτικά νοσοκομεία τῆς Θεσσαλονίκης. Ἐπίσης καί ὁ μόνιμος ταγματάρχης τοῦ ἱατρικοῦ σώματος Σαλβατὼρ Σαρφατῆς ἐξ Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ὡς εἰδικὸς νευρολόγος ἐξετιμᾶτο ἰδιαίτερως ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους του διὰ τὸ ἥθος τοῦ, τās ἐπιστημονικὰς του γνῶσεις καί διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος του. Ἀκολουθήσας οὗτος τὸ 1941 τὰ ὑποχωροῦντα ἐλληνικά στρατεύματα εἰς τὴν Κρήτην, συνελήφθη ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καί ἐκτοπισθεὶς εἰς τὸ Ἄουσβιτς ἐθανατώθη ἐκεῖ. Εἰς αὐτοὺς πρέπει νά προστεθοῦν καί οἱ μόνιμοι ἀξιωματικοὶ Ἰωσήφ Βαρούχ ἐκ Κερκύρας καί ὁ Λέων Ντόστης ἐξ Ἰωαννίνων. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν, ἀφοῦ ἐπολέμησεν ὡς λοχαγὸς τοῦ ἱππικοῦ εἰς τὸ Ἀλβανικόν μέτωπον, ἐξετοπίσθη κατόπιν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν εἰς τὸ Μπιργκενάου, ὅπου τόν Σεπτέμβριον τοῦ 1944 ὠργάνωσε τὴν γνωστὴν ἔνοπλον ἐξέγερσιν τῶν εἰς τὸ Σόντερ Κομμάντο ἐγκλείστων Ἑβραίων τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ Λέων Ντόστης, ἀφοῦ ἐπολέμησεν καί αὐτὸς εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἀπεστάλη μετὰ τόν πόλεμον πρὸς μετεκπαίδευσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, προαχθεὶς εἰς τόν βαθμόν τοῦ ταγματάρχου. Ἐξελθὼν οὗτος τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ μετηνάστευεν τὸ 1953 εἰς τὸ Ἰσραὴλ καί κατετάγη μέ τόν βαθμόν τοῦ ταγματάρχου εἰς τὸ σῶμα τῶν τεθωρακισμένων τοῦ Τσεβά Ἀγκανᾶ Λεϊσραέλ.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν Ἑβραίων τραυματιῶν καί ἀναπήρων τοῦ ἐλληνοϊταλικοῦ πολέμου τῆς Ἀλβανίας ἐξετοπίσθη τὸ 1943 ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καί ἐφονεύθη εἰς τὸ Μπιργκενάου. Διάβημα γενόμενον πρὸ τοῦ ἐκτοπισμοῦ τῶν πρὸς τās γερμανικὰς Ἀρχὰς κατοχῆς τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Τραυματιῶν καί Ἀναπήρων Πολέμου ὅπως ἐξαιρεθοῦν αὐτοὶ τουλάχιστον ἐκ τῶν ἐκτοπισμῶν δέν ἔφερε κανένα ἀποτέλεσμα.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΤΟΧΗΣ (1941 - 1944) ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1944 - 1949).

Ἡ ὠργανωμένη ἐλληνικὴ ἀντίστασις κατὰ τῶν στρατευμάτων κατοχῆς τῆς Ἑλλάδος (Ἰταλίας, Γερμανίας, Βουλγαρίας) ἤρχισε μόλις κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔ-

τους 1942, ἥτοι ὀλίγους μόνον μῆνας προτοῦ ἀρχίσουν εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν (Μάρτιος 1943) οἱ ἐκτοπισμοὶ τοῦ πολυπληθοῦς ἑβραϊκοῦ στοιχείου. Τοῦτο ὑπῆρξε μέγα ἀτύχημα, διότι ἐάν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐκτοπισμῶν τῶν Ἑβραίων ὑπῆρχε ὠργανωμένη ἐλληνικὴ ἀντίστασις πολλὰ χιλιάδες νέων Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης θά κατέφευγον εἰς τὰ βουνὰ κατασώμενοι εἰς τὰ σώματα ἀντιστάσεως, τὰ ὁποῖα προθύμως τοὺς ἐδέχοντο. Ὅτι οὕτω θά ἐξελίσσοντο τὰ πράγματα προκύπτει ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι, ὅταν μετὰ τὴν κατὰ Σεπτέμβριον 1943 συνθηκολόγησιν τῆς Ἰταλίας ἐπεξετάθη ἡ γερμανικὴ κατοχὴ καί εἰς τās νοτίως τοῦ Ὀλύμπου ἐλληνικὰς ἐπαρχίας, σημαντικόν μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν (ἰδίως τῆς Θεσσαλίας, τῆς Χαλκίδος καί τῶν Ἀθηνῶν) κατέφυγε εἰς τὰ ὄρη καί συνεργασθὲν μέ τās δυνάμεις ἀντιστάσεως διέφυγε τόν ἐκτοπισμόν καί τόν θάνατον. Οἱ καταφυγόντες εἰς τὰ βουνὰ Ἑβραῖοι δέν συνεκροτήθησαν εἰς ἰδιαίτερας ἑβραϊκὰς μονάδας ἀντιστάσεως, ἀλλὰ ἐνετάχθησαν εἰς τās δρώσας ἐλληνικὰς ἀντιστασιακὰς δυνάμεις. Τοιαύτη συμμετοχὴ τῶν Ἑβραίων νέων εἰς τās ἐλληνικὰς δυνάμεις ἀντιστάσεως ἐσημειώθη ἰδίως εἰς τās ὀρεινὰς περιοχὰς τοῦ Βερμίου (Μακεδονίας), Πηλίου, Ὀλύμπου, Χασίων καί Πίνδου (Θεσσαλίας).

Μερικοὶ ἱστορικοὶ τῆς ἐθνικῆς ἐλληνικῆς ἀντιστάσεως ὑποστηρίζουν (χωρὶς ὁμως μέχρι τῆς στιγμῆς νά εἶναι τοῦτο ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον) ὅτι τὸ μέγα σμποτάζ τῆς ἀνατινάξεως τῆς μεγάλης σιδηροδρομικῆς γεφύρας τοῦ Γοργοποτάμου, ποῦ ἐξησφάλιζε τὴν συγκοινωνίαν τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων κατοχῆς τῆς νοτίου Ἑλλάδος μέ τὴν βόρειον Εὐρώπην, ἐγίνε μέ ἐνεργόν συμμετοχὴν καί Ἑβραίων ὑπηρετούντων εἰς τās ὀρεινὰς δυνάμεις ἀντιστάσεως. Καί εἰς τās Ἀθήνας ἐπίσης ὅπου πολλὰ ἑκατοντάδες ἐκρύπτοντο διαφυγόντες τοὺς διωγμοὺς, πολλοὶ συνειργάσθησαν μέ τās δυνάμεις ἀντιστάσεως καί ἦσαν εἰς ἐπαφὴν μέ τās συμμαχικὰς ὑπηρεσίας κατασκοπείας.

Τόσον καλὴ καί μελετημένη ἦτο ἡ ἀντίστασις τῶν Ἑβραίων τῆς νοτίως τοῦ Ὀλύμπου ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς γερμανικοὺς διωγμοὺς ὥστε, ἐνῶ οἱ διωγμοὶ διετάχθησαν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν διὰ διαταγῆς τῆς 8 Ὀκτωβρίου 1943 τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ τῶν S.S. Stroop (τοῦ ἰδίου ποῦ κατέστρεψε τὸ Γκέτο τῆς Βαρσοβίας) οἱ ἐκτοπισμοὶ ἐξετελέσθησαν τὴν 25 Μαρτίου 1944, ἥτοι ἔξ ὀλοκλήρους μῆνας ἀργότερον, γεγονός ποῦ δέν ἔχει προηγούμενον εἰς καμμίαν ἄλλην χώραν τῆς κατεχομένης Εὐρώπης καί ἐνῶ οἱ διασωθέντες ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους τῆς βορείως τοῦ Ὀλύμπου Ἑλλάδος ἀνῆλθον μόλις εἰς ποσοστὸν 5 % τοῦ ἑβραϊκοῦ πληθυσμοῦ, τὸ ποσοστὸν τῶν διασωθέντων ἀπὸ τὴν νοτίως τοῦ Ὀλύμπου ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα (κυρίως Ἀθηνῶν καί Θεσσαλίας) ὑπερέβη τὸ 80ο/ο τοῦ ἑβραϊκοῦ πληθυσμοῦ. Εἰς τὸ εὐνοϊκόν αὐτὸ ἀποτέλεσμα συνετέλεσεν ἐπίσης εἰς ὠρισμένον βαθμόν καί τὸ τότε Ἑβραϊκόν Πρακτορεῖον τῆς Παλαιστίνης, τὸ ὁποῖον εἶχε ναυλώσει εἰδικὸν πλοίαριον, τὸ ὁποῖον ἐξετέλει μυστικά καί κατὰ τακτι-

Η ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΜΙΑ ΕΓΚΥΚΛΙΟ

Τῆς Ἐπιχειρήσεως Ἀστικῶν
Συγκοινωνιῶν Πρωτευούσης

Ὅπως εἶναι γνωστό ἀπό μῆνες, στά συγκοινωνιακά μέσα μιά ἰδιωτική Χριστιανική ὀργάνωσις τοποθετεῖ ἀφίσσες κατὰ τῶν Χιλιαστῶν, πού ἐκτός τῶν ἄλλων περιέχουν καί ὕβριστικά κείμενα κατὰ τῶν Ἑβραίων.

Τό Κ.Ι.Σ., ὅπως ἦταν φυσικό, διαμαρτυρήθηκε στήν Πολιτεία ἐναντίον αὐτῶν τῶν ὕβριστικῶν φράσεων. Τό ἀρμόδιο ὑπουργεῖο Συγκοινωνιῶν, μέ διαταγή του, ἀπηγόρευσε τήν ἀνάρτησι αὐτῶν τῶν συκοφαντικῶν ἀφισσῶν.

Ἐπειδή, παρά τήν ἀπαγόρευσι, ἡ ἀήθης αὕτη συκοφαντία συνεχίζετο τό Κ.Ι.Σ., ὅπως εἶχε ὑποχρέωσι καί καθήκον, ἀπηυθύνθη στήν Ἐπιχειρήσι Ἀστικῶν Συγκοινωνιῶν (Ε.Α.Σ)

Ἡ Ε.Α.Σ. ἐξέδωσε σχετική ἐγκύκλιό πού ὅμως, ἀπηγόρευε ὅλες τίς ἀφίσσες θρησκευτικοῦ περιεχομένου, ὅπως ἐπίσης τήν ἀνάρτησι κομπολογιῶν κ.ά. διακοσμητικῶν.

Ὅπως εἶναι εὐνόητο τό Κ.Ι.Σ. οὔτε ἐζήτησε οὔτε εἶχε κανένα δικαίωμα νά ζητήσῃ κάτι τέτοιο, ἀλλά μόνο νά ἀπαλειφθοῦν τά ὕβριστικά κείμενα πού ἀφοροῦν τῇ θρησκείᾳ μας.

Σέ μερικά ἐντυπα κατεκρίθη ἡ ἐγκύκλιος τῆς Ε.Α.Σ. (ἐπειδή ἀπηγόρευε ὅλες τίς ἀφίσσες θρησκευτικοῦ περιεχομένου).

Κατόπιν αὐτοῦ τό Κ.Ι.Σ. ἀπέστειλε σαφεῖς καί διευκρινιστικές ἐπιστολές στά ἐντυπα αὐτά. Ἡ παρακάτω ἐπιστολή τοῦ Κ.Ι.Σ., πού ἐδημοσιεύθη στήν ἐφημερίδα «Ἐλεύθερος Κόσμος» (τῆς 19/9/1978) περιέχει ὅλα τά σχετικά στοιχεῖα:

«Κύριε διευθυντά,

Στό χθεσινό φύλλον σας, (17.9.1978) δημοσιεύεται ἄρθρον τοῦ συνεργάτου σας κ. Στ. Ἀναγνώστου, μέ τίτλον «Κατεβάζουν τίς ἀφίσσες θρησκευτικοῦ περιεχομένου ἀπό λεωφορεῖα! - Κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλικοῦ Συμβουλίου!».

Διά τήν ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας παρακαλοῦμεν ὅπως δημοσιεύσητε τά κάτωθι:

1. Τό ἡμέτερον Συμβούλιον ἐζήτησε τήν ἀφαίρεσιν ἐκείνων μόνο τῶν ἀφισσῶν, οἱ ὁποῖες εἶναι ὕβριστικές καί συκοφαντικές γιά τήν θρησκεία μας.

Τέτοιες ἀφίσσες εἶναι σάν αὕτη πού χαρακτηριστικά ἐδημοσιεύθη καί στήν ἐφημερίδα σας γιά τήν «Πληγή τοῦ Χιλιασμοῦ».

Ἡ ἀφίσσα αὕτη, μιλά γιά «τόν Ἑβραῖον ἀπατέωνα Κάρλο Ρώσσελ» πού θεωρεῖται ἰδρυτής τοῦ Χιλιασμοῦ, γιά τό ὅτι οἱ Χιλιαστές «πλη-

ρῶνονται μέ δισεκατομμύρια δολλάρια οἱ ἀπάτριδες ἀπό τοὺς ἀντίχριστους Ἑβραίους» κ.ά.

ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΕΙΝΑΙ ΨΕΥΔΗ

ΚΑΙ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΚΑ

2. Συγκεκριμένως: Ἡ ἀξιόπιστος οὐδετέρα ἐγκυκλοπαίδεια «ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ», στό λῆμμα περί Καρόλου Ρώσσελ ἀναφέρει ὅτι ἦταν «ὀρθόδοξος προτεστάντης ἀπό τοὺς γονεῖς του» καί στό λῆμμα περί Χιλιασμοῦ οἱ ἱερωβάδες ἀναφέρονται ὡς Χριστιανική θρησκευτική ὁμάς οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσα μέ τόν Ἰουδαισμόν. (Σᾶς ἐπισυνάπτομεν σχετικές φωτοτυπίες).

Τό τελευταῖον παραδέχονται καί διακηρύσσουν ἐπισήμως καί οἱ ἴδιοι οἱ Χιλιαστές στήν ἐπίσημον ἐκδόσιν τους («Μάρτυρες τοῦ ἱερωβά» - Βιβλική καί φυλαδική ἐταιρία Σκοπιά, ἔτος 1973 σελ. 15), στήν ὁποίαν σαφῶς ἀναφέρουν ὅτι «δέν ἔχουν καμμία ἀπολύτως σχέσι μέ τοὺς ἀνευ Χριστοῦ Ἰουδαίους ἢ Ἰουδαίζοντας ἢ Σιωνιστάς ἢ ἄλλους θρησκευτικούς, πολιτικούς ἢ κοινωνικούς ὁμίλους. Εἶναι μόνον Χριστιανοί καί ἡ θρησκεία τήν ὁποίαν πρεσβεύουν εἶναι ἡ Χριστιανική θρησκεία καί αὐτήν ἀποδέχονται καί ὁμολογοῦν ὡς τήν μόνην ὁδόν τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας». (Σᾶς ἐπισυνάπτομεν σχετικὴν φωτοτυπίαν).

3. Ὅλα αὐτά εἶναι γνωστά σέ ὅλες τίς Χριστιανικές Ἐκκλησίες τῆς ὑψηλῆς, ὅπως ἔχουν γίνεи παραδεκτά καί ἀπό τήν Ἑλληνικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Μόνον μία παρα - ἐκκλησιαστική ὀργάνωσις ἐξακολουθεῖ σ' αὐτό τό τέλος τοῦ 20οῦ αἰῶνος καί μόνον στήν Ἑλλάδα, νά καταφεύγῃ στήν εὐκολον λύσιν ὅτι «γιά ὅλα τὰ ἀρνητικά συμβαίνοντα φταίουν οἱ Ἑβραῖοι» καί ἔτσι φορτώνοντας καί τόν Χιλιασμόν στοὺς Ἑβραίους, θεωροῦν ὅτι «ἐπετέλεσαν τό καθήκον τους».

4. Ἐρχόμαστε τώρα στήν ἐπίμαχον ἐγκύκλιον τῆς Ἐπιχειρήσεως Ἀστικῶν Συγκοινωνιῶν:

Σεβόμενοι καί τιμῶντες πάντα κάθε θρησκείαν δέν ἦταν ποτέ δυνατόν νά διανοηθοῦμε νά ἐπέμβουμε σέ ἐνέργειες πού ἀφοροῦν μίαν ἄλλην θρησκείαν καί τίς ἐσωτερικές σχέσεις της μέ τίς τυχόν αἰρέσεις της.

Ἐζητήσαμε - καί θά τό ζητοῦμε πάντα ἐφ' ὅσον γεννᾶται παρόμοιον θέμα - νά ἀπαγορευθοῦν μόνον οἱ ὕβριστικές καί συκοφαντικές γιά τήν δική μας θρησκεία, τήν θρησκεία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀφίσσες - δημοσιεύματα - ἐνέργειες κλπ.

Αὐτό ὑπῆρξε τό αἷτημά μας σύμφωνον καί μέ τὰ ἄρθρα 4 (περί ἰσοπολιτείας) καί 13 (περί θρησκευτικῆς ἐλευθερίας) τοῦ Συντάγματος. Ἐάν τυχόν ἡ διατύπωσις τοῦ κειμένου τῆς ἐγκυκλίου τῆς Ε.Α.Σ. ὑπῆρξε σέ μερικά σημεία ἀνεπιτυχής γι' αὐτό ἐμεῖς δέν μπορούμε νά εἴμαστε οὔτε υπεύθυνοι οὔτε αὐτό τό γεγονός ἀνατρέπει τόν κρυστάλλινον χαρακτήρα τοῦ αἷτηματός μας.

5. Εἴμαστε βέβαιοι, κύριε διευθυντά, ὅτι τόσο ἐσεῖς ὅσο καί οἱ καλόπιστοι ἀναγνώστες σας θά συμφωνήσουν ὅτι ἡ ἀλήθεια πάνω στό θέμα τοῦ δημοσιεύματός σας εἶναι διαφορετική καί ὅτι ὅπως οἱ πιστοί κάθε θρησκείας, ἔτσι καί ἐμεῖς ἔχομε ὑποχρέωσι νά προστατεύουμε τήν θρησκευτικὴν μας ὑπόληψιν καί τιμὴ ἀπὸ κάθε συκοφαντικὴ ἐνέργεια».

32ον Πληροφοριακόν Δελτίο δημοσιευμάτων τοῦ τύπου

Τό «ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ»

Ἡ τηλεοπτική σειρά «Ὁλοκαύτωμα» πού παρουσιάζει τίς ναζιστικές θηριωδίες ἐναντίον τῶν Ἑβραίων, πήρε ἕξι ἀπό τὰ ἐτήσια βραβεῖα «Ἑμμου» πού εἶναι γιά τήν ἀμερικανική τηλεόρασι, ὅ,τι εἶναι τὰ «Ὅσκαρ» γιά τόν κινηματογράφο. Τό «Ὁλοκαύτωμα» πήρε βραβεῖα τῆς καλύτερης δραματικῆς σειρᾶς, μέ λίγα ἐπεισόδια, τῆς καλύτερης σκηνοθεσίας, καλύτερου σεναρίου, καλύτερου πρώτου ρόλου (ἀνδρικοῦ καί γυναικεῖου χωριστά) καί καλύτερου δεύτερου γυναικεῖου ρόλου.

Παρακαλοῦνται οἱ φίλοι μας πού ἔχουν ὀψι τοὺς δημοσιεύματα τοῦ Τύπου πού μποροῦν νά ἐνδιαφέρουν τὰ περιεχόμενα αὐτοῦ τοῦ Δελτίου, νά εἰδοποιοῦν σχετικά τό ἀρμόδιο Γραφεῖον τοῦ Κ.Ι.Σ.

1. ΠΕΡΙ ΕΒΡΑΙΩΝ

«Ἐλευθεροτυπία»: Μέ ἀφορμή τό ταξίδι τοῦ κ. Ράλλη στή Ρωσία καί τήν εὐκολία πού στήν Ἑλλάδα κολᾶνε «ταμπέλλες» σέ διάφορες ὁμάδες ἀνθρώπων ὁ κ. Δ. Ψαθᾶς θυμᾶται ἕναν «ἀγαθό καί καλοπροαίρετο ὑπολοχαγό», πού στό στρατό «δίδασκε μέ πολλή σοβαρότητα τὰ ἐξῆς ἀπίθανα», ὅπως γράφει: «Κομμουνισμός σημαίνει ἀρνηση τῆς πατρίδας! Καί ποιοί τόν ἀνακάλυψαν τόν κομμουνισμό; Οἱ Ἑβραῖοι! Γιατί ὅμως; Διότι οἱ Ἑβραῖοι δέν ἔχουν πατρίδα καί μισοῦν τοὺς ἄλλους λαοὺς πού ἔχουν!... (3/9)

«Μακεδονία»: Γιά τό θέμα τῆς συναντήσεως τῶν πλοίων τοῦ Χρ. Κολόμβου, πού ἀπέπλεαν γιά τήν ἐξερεύνησι τῆς Ἀμερικῆς μέ πλοῖα ἔμφορτα μέ Ἑβραίους πού τοὺς ἐξόριζε γιά πάντα ἡ Ἱερά Ἐξέτασις στά λιμάνια τῆς Ἀνατολῆς, μεταξύ τῶν ὁποίων καί στήν Θεσσαλονίκη, ὁ ἀναγνώστης κ. Σ. Σαμουηλίδης γράφει: «Δέν ἦταν τυχαία, ἐκεῖνο τό πρωί τῆς 3 Αὐγούστου 1492, ἡ συνάντησι ξῆς ἀπό τὰ Ἰσπανικά παράλια τῶν τριῶν Ἰστιοφόρων τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου μέ τὰ τέσσερα φορτηγά πλοῖα γεμάτα ἀπό Ἑβραίους. Ἐκεῖνη τήν ἡμέρα 3 Αὐγούστου 1492 πολλά ἄλλα πλοῖα ἀπό ἀπλές βάρκες μέχρι μεγάλα Ἰστιοφόρα, μέ Ἑβραίους βρισκόντουσαν ἔξω ἀπό τὰ Ἰσπανικά παράλια μέ κατεύθυνση τό λιμάνι τῆς βορείου Ἀφρικῆς, τῆς ἀνατολικῆς Μεσσογείου, ἀν ὅχι καί πρὸς ἀγνωστες κατευθύνσεις. Ὁ γνωστός πλέον Σίμον Βιζεντάλ στό βιβλίον του «Τό Ἰστίον τῆς ἐλπίδας» δίνει μιά ἐξήγησι στήν παραπάνω συνάντησι, στηριζόμενος σέ διάφορα ἱστορικά γεγονότα μεταξύ τῶν ὁποίων εἶναι καί τό ἀκόλουθο : Στίς 2 Αὐγούστου 1492 τὰ μεσάνυχτα ἔληγε ἡ προθεσμία πού ὀριζε τό διάταγμα τοῦ Φερδινάνδου καί τῆς Ἰσαβέλλας τῆς Καθολικῆς νά ἐγκαταλείψουν τό Ἰσπανικό ἔδαφος, μέ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του οἱ Ἑβραῖοι πού δέν εἶχαν δεχθεῖ νά ἀπαρνηθοῦν γιά πάντα τήν θρησκεία τους . Ἐκεῖνη ἀκριβῶς τήν νύκτα στίς 2 Αὐγούστου 1492, στό λιμάνι Πάλος τῆς Ἰσπανίας ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ὁ ἴδιος ἐπέβλεπε τήν ἐπιβίβασι τῶν πληρωμάτων καί ἄλλων μελῶν τῆς ἀποστολῆς του στίς τρεῖς καραβέλες του, ἔτοιμες νά ἀποπλεύσουν τήν ἐπομένη τό πρωί. Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος εἶχε τάξει τήν 11η νυχτερινή τῆς 2 Αὐγούστου 1492 σάν τελευταία προθεσμία ἐπιβίβασεως τῶν ναυτῶν καί λοιπῶν ἀνθρώπων του. Πράγμα ἀντίθετο πρὸς τὰ ναυτικά ἔθιμα. Συνήθως οἱ ναῦτες ἐπιβιβάζονται στά πλοῖα λίγες ὥρες ἢ καί λεπτά πρὶν ἀπο τόν ἀπόπλου τῶν καραβιῶν. Ὁ Βιζεντάλ μαζί μέ ἄλλους ἱστορικοὺς δίνουν τήν ἐξήγησι ὅτι: μεταξύ τῶν πληρωμάτων καί λοιπῶν μελῶν τῆς ἀποστολῆς τοῦ Κολόμβου ὑπῆρχαν Ἑβραῖοι τήν καταγωγή, γνωστοί μόνον σ' αὐτόν, πού ἔπρεπε νά εἶχαν ἐγκαταλείψει τήν ξηρά πρὶν τὰ μεσάνυχτα διότι ἡ Ἰσπανικὴ ἀστυνομία τῆς ἐποχῆς μαζί μέ σπιούνους τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως θά ἀρχιζε τίς πρώτες πρωινές ὥρες τῆς 3 Αὐγούστου 1492 τόν διωγμὸ τῶν Ἑβραίων» (19/9).

«Βήμα»: Δημοσιεύει συνέντευξη με τον τρομοκράτη Χάνς Γιόακιμ Κλάιν, 27 ετών που ήταν υπαρχηγός του Κάρλος, αλλά διεφώνησε και άπεχώρησε. Ο Κλάιν είχε λάβει μέρος στην απόπειρα κατά των εκπροσώπων του ΟΠΕΚ, στη σχεδιαζόμενη δολοφονία των προέδρων των Έβραϊκών Κοινοτήτων της Φραγκφούρτης και Βερολίνου, στη μελετημένη άπαγωγή του τότε Πάπα Παύλου δ'ου και της Καρολίνας του Μονακό. (20 - 21/9).

«Έλεύτερος Κόσμος»: Στη στήλη του «Σοφιστής» μιλώντας για τις γλώσσες αναφέρεται στο κατόρθωμα των Ισραηλινών να προτιμήσουν την αρχαία (δυσκολώτατη) εβραϊκή γραφή, ενώ θα μπορούσαν να υιοθετήσουν μία οποιαδήποτε ευρωπαϊκή γλώσσα από αυτές που μιλούν οι κοινότητες της πανσπερμίας τους...» (23/9).

«Ταχυδρόμος» (Βόλου): Έντυπώσεις από μία επίσκεψη στο στρατόπεδο θανάτου Άουσβιτς, της κ. Γ. Χαϊδούλη - Καρακατσπούλου. Οι έντυπώσεις τελειώνουν με τα παρακάτω: «Έπειτα θα θελήσεις να απομακρυνθείς και συζητώντας με τον εαυτό σου θα του υποσχθείς ότι: θα προσπαθώ όσο θα εξαρτάται από μένα και με όση δύναμη έχω να μην θέλω τον πόλεμο και να μην επιτρέπω στο «άνθρωπινο κτήνος» που κρύβω μέσα μου να βγαίνει στην επιφάνεια, αλλά θα κοιτάζω ψηλά, μέχρι που τα μάτια της ψυχής ν' ανταμώσουν την ειρήνη που κρύβει ο ουρανός» (24/9).

«Καθημερινή»: Με τίτλο «Γερμανοί βουλευτές διανέμουν δίσκο με τον Χιτλερικό ύμνο γράφει: «Νττύτσλαντ, Νττύτσλαντ ούμπερ άλλες, ούμπερ άλλες im ντί βέλτ». («Γερμανία Γερμανία πάνω απ' όλα, πάνω απ' όλα στον κόσμο»). Αυτό το παλιό γερμανικό τραγουδάκι, ο ύμνος των Ναζί, ξανάρχεται στην επικαιρότητα, στη Γερμανία του 1978. Έκατό χιλιάδες δίσκοι με τον ύμνο αυτό ταχυδρομήθηκαν από 29 μέλη της Βουλής σε συνδικάτα σχολεία και πολίτες: ο λόγος, όπως εξηγούν οι πάτρωνες της πρωτοβουλίας στο εξώφυλλο του δίσκου, είναι ότι «δέν υπάρχει άλλο κράτος στον κόσμο, όπου να έχει τόσο πολύ παραμεληθεί ο έθνικός ύμνος».

Η Ιδιορρυθμία αυτής της πρωτοβουλίας είναι ότι ο δίσκος περιλαμβάνει την πρώτη στροφή του τραγουδιού, η οποία δέν έχει τραγουδηθεί επίσημα στη Δυτική Γερμανία από την εποχή του Χίτλερ. Η μουσική του έθνικού ύμνου δέν έχει αλλάξει από το 1922 που υιοθετήθηκε αλλά εκείνες τις ημέρες τραγουδιόντουσαν μόνο τα λόγια της τρίτης στροφής που μιλούν για ενότητα, δικαιοσύνη και έλευθερία.

«Εμείς οι Γερμανοί είμαστε ένας απόλυτα φυσιολογικός λαός» είπε ο Βίλφρηντ Μπαίμ, ένας από τους οργανωτές της έκστρατείας. «Έχουμε μόνο 12 σκοτεινά χρόνια στην Ιστορία μας ενώ άλλα κράτη όπως π.χ. η Γαλλία, έχουν πολύ πιο έθνικιστικούς και αιμοσταγείς έθνικούς ύμνους». (29/9).

2. ΠΕΡΙ ΙΣΡΑΗΛ

Τό κύριο θέμα του μηνός, δηλαδή η συνάντησις των Μπέγκιν - Σαντάτ και οι συμφωνίες του Κάμπ Νταϊβιντ, δέν αναφέρονται στις σελίδες αυτές.

«Βραδυνή»: Ένα φίλμ για την γενοκτονία των Άρμενίων αναστατώνει τους Τούρκους:

Ένα φίλμ για την τηλεόραση που έχουν γυρίσει οι Ισραηλινοί έχει αναστατώσει τό τουρκικό ύπουργείο Έξωτερικών, επειδή ένα μέρος του αναφέρεται στις σφαγές των Άρμενίων από τους Τούρκους τό 1915 και 1916.

Πρόκειται για ένα ντοκυμανταίρ που παρουσιάζει την ζωή των 3.000 Άρμενίων που ζούν στην παλαιά Ιερουσαλήμ και που κατέφυγαν στην Ιερή αυτή πόλη στά μέσα του Α' παγκοσμίου πολέμου για νά γλυτώσουν από την φοβερή τουρκική θηριωδία.

Η γενοκτονία των Άρμενίων παρουσιάζεται κυρίως στην είσαγωγή του ντοκυμανταίρ με φωτογραφίες που είχαν τραβήξει την εποχή εκείνη οι ίδιοι οι Τούρκοι.

Μολονότι τό φίλμ είναι έτοιμο ή προβολή του έχει αναβληθεί, ίσως μάλιστα ματαιωθεί, μετά τους έκβιασμούς στους οποίους υπόκειται τό Ισραήλ από την Άγκυρα.

Ίσχυρό όπλο στά χέρια της τουρκικής διπλωματίας στό θέμα του φίλμ, είναι οι Έβραιοι της Τουρκίας, κάπου 40.000 άτομα, που τρομοκρατημένοι από τό ένδεχόμενο της αντιδράσεως των Τούρκων προειδοποίησαν τό Γενικό Πρόξενο του Ισραήλ στην Άγκυρα ότι σε περίπτωση προβολής του φίλμ, πιθανόν ν' αντιμετώπιζαν ακόμη και «πογκρόμ».

Μετά από τίς άπειλές αυτές τό Ισραηλινό ύπουργείο Έξωτερικών μελετά με προσοχή τό θέμα, όπως αναφέρει ή έφημερίδα «Γκάρντιαν» του Λονδίνου, που απέκάλυψε την υπόθεση του φίλμ και των έκβιασμών. (19/9) και «Καθημερινή» (21/9), «Βήμα» (23/9), «Έλεύτερος Κόσμος» (29/9).

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ ἴδρυση τῆς Ἑβραϊκῆς Συλλογῆς Κειμηλίων στήν Ἀθήνα, τό 1977, ἦταν τό προῖόν τῶν ὀνείρων καί τῆς ἐργασίας πολλῶν ἀνθρώπων, πού ἀφιέρωσαν τό χρόνο καί τόν κόπο τους γιά τή διατήρηση τῶν παραδόσεων τοῦ Ἑβραϊσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄμεσα ἢ ἔμμεσα ἦταν μέ τήν ὥθηση καί τήν ἐνεργητικότητα αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων πού τελικά ἱδρύθηκε ἡ Συλλογή Κειμηλίων, μέ σκοπό τή διατήρηση, συγκέντρωση καί τή μελέτη τῶν ταχύτατα ἐξαφανιζόμενων παραδόσεων, πού γιά αἰῶνες χαρακτήριζαν τήν δισχιλιετή σχεδόν παρουσία τοῦ Ἑβραϊσμοῦ στήν Ἑλλάδα.

Εἶναι ἀνάγκη νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ λέξη «ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ» γιά τόν λόγο ὅτι ὁ Ἑβραϊσμός, ἀν καί ἀποτελεῖ στήν Ἑλλάδα ἱστορική ἐνότητα, ἡ ἱστορική ἀνάπτυξη καί οἱ καλλιτεχνικές ἐπιδόσεις καί δημιουργίες του δέν εἶναι ὁμοιόμορφες οὔτε σέ προέλευση, οὔτε καί σέ ἐξέλιξη.

Ἐκτός ἀπό τήν διάκριση πού εὐκόλα γίνεται μεταξύ τῶν «Ρωμανιτῶν» καί τῶν Ἑβραίων Σεφραντί (Ἰσπανικῆς προελεύσεως) ὑπάρχουν περισσότερες διακρίσεις μεταξύ τῶν ὁμάδων ἀλλά μέσα σ' αὐτές πού προσδιορίστηκαν καί συγκεκριμενοποιήθηκαν ἀπό τίς τοπικές συνθήκες.

Σάν συνέπεια ὁ Ἑβραϊσμός τῆς Ἑλλάδος εἶναι συγκεκριμένο, περιπλεγμένο φαινόμενο καί πολύ λίγο μελετήθηκε καί ἀναλύθηκε στίς λεπτομέρειές του.

Γιά τόν σκοπό αὐτό, λοιπόν, ἡ Ἑβραϊκή Συλλογή Κειμηλίων τῶν Ἀθηνῶν ἱδρύθηκε σάν Κέντρο γιά τή συλλογή, μελέτη καί παρουσίαση αὐτῶν τῶν παραδόσεων.

Ἐκφράζοντας τό πνεῦμα καί τόν σκοπό τῆς δημιουργίας τῆς ἡ Συλλογῆς εἶναι πολὺπλοκη σέ δραστηριότητες καί λειτουργία. Ἀπό τήν μία πλευρά προσπαθεῖ νά διατηρεῖ ἐπαφές εἴτε μέ ἄτομα εἴτε μέ τίς Κοινότητες στήν Ἑλλάδα, ἀπ' ὅπου πληροφορίες καί ὑλικό σχετικό μέ τήν Ἑβραϊκή Ἱστορία μπορεῖ νά βρεθεῖ καί νά συγκεντρωθεῖ.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά πρέπει νά διατηρεῖ στενή ἐπαφή μέ Μουσεῖα καί Κέντρα Ἑβραϊκῶν Μελετῶν, τόσο στήν Εὐρώπη ὅσο καί στό Ἰσραήλ καί τίς Ἡνω-

μένες Πολιτείες τῆς Ἀμερικῆς, μέ σκοπό νά μοιράζεται τά στοιχεῖα καί τό ὑλικό πού ἔρχονται στό φῶς στήν Ἑλλάδα.

Παράλληλα ἡ Συλλογή παρουσιάζει, μέ ἑκτακτες παρουσιάσεις καί μόνιμες ἐκθέσεις, τά ἀποτελέσματα καί τίς πληροφορίες ἀπό τοὺς δεσμούς αὐτοὺς καί τίς ἐπαφές του.

Ἡ ἀνάγκη μιᾶς Ἑβραϊκῆς Συλλογῆς Κειμηλίων (ἐνός εἶδους Μουσείου δηλαδή) ἐκφράστηκε στό παρελθόν ἀπό πολλές Κοινότητες τῆς Ἑλλάδος.

Παρόμοιες Τοπικές Συλλογές θά μπορούσαν, ἀν ποτέ εἶχαν δημιουργηθεῖ στό παρελθόν, νά εἶναι μέσα γιά τή διάσωση μεγάλου μέρους τῆς παραδοσιακῆς τέχνης καί τῶν παραδόσεων τῶν τελευταίων μερικῶν αἰώνων καί θά εἶχαν συνεισφέρει πολλά στίς γνώσεις μας γιά τή ζωή τῶν Ἑβραίων στήν Ἑλλάδα, ὅπως ὑπῆρχε στό παρελθόν.

Δυστυχῶς αὐτό δέν ἔγινε. Ἀκόμα καί ἂν γινόταν, τό γεγονός δέν θά ἀπέκλειε τήν ἀνάγκη ὑπάρξεως ἐνός κεντρικοῦ ὀργάνου συγκεντρώσεως τῶν κειμηλίων, πού θά εἶχε σάν σκοπό νά συγκεντρώσει καί νά συσχετίσει τά μεγάλης ποικιλίας ἑβραϊκά τεχνουργήματα καί τά ἱστορικά ἀπομεινάρια σέ ἓνα εἶδος ἐνωμένου συνόλου.

Ἡ Ἑβραϊκή Συλλογή Κειμηλίων στήν Ἀθήνα εἶναι ἀφιερωμένη στή διατήρηση τῆς ἱστορικῆς μας ἐξελίξεως καί γι' αὐτό ὁ σκοπός αὐτός ἐνδιαφέρει κάθε Ἰσραηλιτική Κοινότητα τῆς Ἑλλάδος.

Μόνο μέ τήν ὑποστήριξη καί τή δραστήρια συμμε-

τοχή των Έβραίων, ανεξάρτητα από τους προσωπικούς τους δεσμούς και τον τόπο κατοικίας τους, θά μπορεί επαρκώς ή Συλλογή αυτή νά έκτελει τή βαρεία εργασία τής αντιπροσωπεύσεως του Έλληνικού Έβραϊσμού.

Η Συλλογή Κειμηλίων είναι ένα σημαντικό και πρὸς τὸ παρὸν τὸ μοναδικὸ ὑπάρχον μέσο γιὰ ἔσω-κοινοτική πνευματική δραστηριότητα μεταξύ τοῦ Έβραϊσμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Η ἐπιτυχία του καί ἡ ὑπαρξή του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δεδηλωμένη ὑποστήριξη ὄλων τῶν Ἑλλήνων Έβραίων.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Η Συλλογή πρὸς τὸ παρὸν περιλαμβάνει πάνω ἀπὸ 2.000 ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἔχουν καταχωρηθεῖ σὲ κατάλογο, ἀνάλογα μὲ τὸν τύπο καί τὴν σημαντικότητα τους.

Ὅπως θά μπορούσε νά ἀναμένεται, ἡ Συλλογή περισσότερο ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τεχνουργήματα καί ἐγγραφα σχετικὰ μὲ τὸν 19ο καί 20ο αἰῶνα, ἀν καί μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο σχεδὸν κάθε περίοδος τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ Έβραϊσμοῦ ἀντιπροσωπεύεται. Εἰδικὸ Ἀρχεῖο ἔχει δημιουργηθεῖ γιὰ νά καταγράφονται τόποι, ὅπου σημαντικὰ ἑβραϊκὰ πράγματα μποροῦν νά βρεθοῦν σὲ ἄλλες συλλογές (π.χ. τὰ σημαντικὰ χειρόγραφα 13ου αἰῶνα πού βρίσκονται στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη, ἢ στὴν Λωρεντιανή τῆς Φλωρεντίας). Ὁ σκοπὸς τοῦ Ἀρχείου αὐτοῦ εἶναι νά φέρει σὲ κατ' εὐθεία ἐπαφή ἀνθρώπους ἐνδιαφερομένους γιὰ τὸν ἑλληνικὸ Έβραϊσμό μὲ Κέντρα ὅπου ἔχει μελετηθεῖ τὰ πρόσφατα χρόνια.

Ἰδρύθηκε ἐπίσης φωτογραφικὸ ἀρχεῖο σὸ ὁποῖο φωτογραφίες ὄλων τῶν σημαντικῶν καί σχετικῶν ἑβραϊκῶν μνημείων εἶναι συγκεντρωμένες καί καταχωρημένες.

Ἐπιπρόσθετα ὑπάρχουν οἱ φωτογραφίες τῶν ἀντικειμένων τῆς συλλογῆς τοῦ Μουσείου καί φωτογραφίες σημαντικῶν — JUDAICA — τὰ ὁποῖα βρίσκονται σὲ χεῖρια ἰδιωτῶν στὴν Ἑλλάδα καί ἄλλοῦ.

Μερικὰ στοιχεῖα τοῦ φωτογραφικοῦ ἀρχείου ἔχουν ἤδη μοιρασθεῖ καί σὲ ἄλλα πνευματικὰ ἰδρύματα (ὅπως τὸ Μουσεῖο Μάγκνες τοῦ Σάν Φραντσίσκο). Ἐπίσης ἡ Συλλογή βρίσκεται σὲ στενὴ ἐπαφή μὲ τὸ Κέντρο Έβραϊκῶν Μελετῶν τῆς Ὁξφόρδης, πού ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμία του νά χρησιμοποιήσει τὰ ἀρχεῖα μας.

Η βασικὴ συλλογὴ ἔχει ὁργανωθεῖ σύμφωνα μὲ τὶς ἀπλές κατηγορίες:

1. Έβραϊκὴ θρησκευτικὴ τέχνη, πού περιλαμβάνει: Ριμονίμ, Σεφαρίμ, Μενορότ, Τάσσιμ κλπ. ἀπὸ διάφορες Ἰσραηλιτικὲς Κοινότητες.

2. Έβραϊκὴ Παραδοσιακὴ Τέχνη.

3. Ἐνδυμασίες καί κεντήματα.

4. Βιβλία.

5. Τὸ Ὀλοκαύτωμα.

Μία μικρὴ βιβλιοθήκη ἀπὸ σύγχρονα βιβλία καί ἔρευνες ἀναφερόμενη στὴν JUDAICA καί τὴν ἑβραϊκὴ ἱστορία ὁργανώθηκε.

Τὰ βιβλία αὐτὰ εἶναι στὶς γλῶσσες ἑβραϊκὴ, γαλλικὴ, ἀγγλικὴ καί ἀντιπροσωπεύουν τὰ πλεον τελευταῖα συμπεράσματα καί τὴν ἀνάπτυξη σὸ χωρὸ τῆς ἑβραϊκῆς ἱστορίας καί Τέχνης. Μὲ εἰδικούς ὁρους τὰ βιβλία μποροῦν νά δανείζονται γιὰ ἐρευνητικούς σκοποὺς.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ περασμένου χρόνου ἡ Συλλογὴ κλήθηκε νά βοηθήσει τὴν ἀναγνώριση ἢ τὴ διατήρηση σημαντικῶν ἑβραϊκῶν μνημείων στὴν Ἑλλάδα.

Η βοήθειά της συνετέλεσε νά ἀνακαλυφθοῦν τὰ ἀπομεινάρια τῆς Συναγωγῆς τῶν Ἀθηνῶν τοῦ 6ου μ.χ. αἰῶνα στὴν Ἀγορά. Η Συναγωγὴ αὐτὴ παρουσιάζει σημαντικὴ ὁμοιότητα μὲ τὴν μεγάλη Συναγωγὴ στὶς Σάρδεις καί φαίνεται ὅτι λειτουργοῦσε πρὶν ἀπὸ τὴν οἰκοδόμηση τῆς Συναγωγῆς στὴν Αἴγινα, πού πιθανῶς οἰκοδομήθηκε μετὰ τὴ φυγὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ 7ου αἰῶνα. Τὸ Μουσεῖο ἦταν ἐπίσης ὑπεύθυνο γιὰ τὴ διάθεση τῶν ἀπαραίτητων οἰκονομικῶν πόρων γιὰ τὶς ἀνασκαφές μέσω τοῦ Jewish Memorial Foundation στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς. Αὐτές οἱ ἀνασκαφές θά ἀρχίσουν τὸ 1979.

Ἀπὸ τὴν ἴδια πηγὴ ἡ Συλλογὴ συνετέλεσε στὴν ἀπόκτηση κεφαλαίων γιὰ ἔρευνες, πού πρὸς τὸ παρὸν γίνονται στὴν ἐγκαταλελειμμένη, ἑβραϊκὴ συνοικία τῆς Βέροιας. Ἐλπίζεται ἐπίσης ὅτι θά συντελέσει νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ διατήρηση τῆς συνοικίας αὐτῆς σάν ἀρχαιολογικὸ μνημεῖο.

Ἐλπίζεται ὅτι σύντομα περισσότερες ἐργασίες θά γίνουν γιὰ τὴ διατήρηση τῆς σημαντικῆς Συναγωγῆς Μπέθ — Χαγίμ (Σπίτι τῆς Ζωῆς) στὰ Χανιά. Κτισμένη στὰ ὅρια ἐνός βενετικοῦ κτίσματος τοῦ 14ου αἰῶνα εἶναι ἡ παλαιότερη Συναγωγὴ στὴν Ἑλλάδα, πού εξακολουθεῖ νά εἶναι χωρὶς ὑποστήλωση.

Ἐγιναν ἐπίσης ἐπαφές κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ περασμένου χρόνου μὲ τὰ ἀκόλουθα σημαντικὰ Κέντρα Έβραϊκῶν Μελετῶν: Τὸ Έβραϊκὸ Μουσεῖο τῶν Παρισίων, τὸ Κρατικὸ Έβραϊκὸ Μουσεῖο τῆς Πράγας, τὸ Έβραϊκὸ Μουσεῖο τοῦ Βελιγραδίου, τὸ Έβραϊκὸ Μουσεῖο τοῦ Λονδίνου, τὸ Μουσεῖο Μάγκνες τοῦ Σάν Φραντσίσκο, τὸ Έβραϊκὸ Μουσεῖο τῆς Νέας Ὑόρκης, τὸ Μουσεῖο Σπέρτους τῆς JUDAICA σὸ Σικάγο, τὸ Μουσεῖο Ἰσραήλ, τὸ Έβραϊκὸ Μουσεῖο τοῦ Τέλ Ἀβίβ, τὸ Κέντρο Έβραϊκῶν Μελετῶν Μπέν — Τσβί στὴν Ἱερουσαλὴμ, τὴ Διεθνή Διάσκεψη γιὰ Σεφαραδικές Μελέτες καί ἄλλα ἰδρύματα.

Η Συλλογὴ Κειμηλίων καί τὸ προσωπικὸ της εἶναι μέλη τῆς Ἐνώσεως Βρετανικῶν Μουσείων καθὼς καί τῆς Ἀμερικανικῆς Ἑταιρείας Μουσείων Τοπικῆς ἱστορίας. Μέσω αὐτῶν τῶν ὁργανώσεων ἡ Συλλογὴ πληροφορεῖται ἀμέσως τὶς τελευταῖες ἐξελίξεις στὴν μουσειολογία.

ΔΩΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Τὸν περασμένο χρόνο παρουσιάστηκε μιὰ ἐκπλη-

κτική αύξηση τῶν ἀντικειμένων τῆς Συλλογῆς, χάρις σέ δωρεές Κοινοτήτων καί ἀτόμων.

Χάρις σέ τέτοια γενναιοδωρία ἡ Συλλογή μεγάλωσε τὰ ὄριά της καί πρέπει νά ζητηθεῖ συγγνώμη γιά τὸ λόγο ὅτι εἶναι ἀδύνατον νά ἐκτεθοῦν μέ τὸν σωστὸ τρόπο ὅλα τὰ ἀντικείμενα πού ἔχουν δωρηθεῖ.

Ἐπιθυμοῦμε νά ἐκφράσουμε δημόσια τὴν ἐκτίμησή μας στὶς παρακάτω Κοινότητες καί άτομα πού βοήθησαν τὴ Συλλογή στὴν ἐργασία της τὸ 1977 - 78.

Κος Μ. Σοριάνο (Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ρόδου). Κεντρικὸ Ἰσραηλιτικὸ Συμβούλιο, Κος Ἰωχανὰ Βιτάλ, Δίς Σεσίλ Μιζραχὴ (Γενεύη), Κος & Κα Δαυὶδ Ἑσκεναζή, Κος Ν. Λατᾶς, Δίς Σαρίνα Μιζραχὴ (Βόλος), Κα Γιόλα Μπαρούχ, Κα Βικτωρία Μινέρβου, Κος Δ. Κοέν, Κα Χ. Λεβὴ, Δίς Ρ. Ἑσκεναζή, Κα Μιρεῖν Νέγρη, Κα Γκάμπυ Καπόν, Κα Λέα Μεβοράχ, Κα Ἄννα Λεβὴ, Κος Ι. Μπακόλας, Κα Ρ. Ναχμία, Κα Ρ. Μπατῆ, Κα Ἀδέλλα Μᾶνο, Κα Μυριάμ Νόβιτς (Ἰσραήλ), Κα Α. Ναχμία, Κος Ι. Μάτσας (Ἰωάννινα), Κα Ρενέ Κοφινᾶ, Κος & Κα Ι. Κοέν, Κος Ἰσαάκ Ἱερεμίας, Κος Ραχαμίμ Μπενβενίστε, Κος & Κα Σολομών Φλωρεντίν, Κος Μ. Δουλίσκης, Κος καί Κα Ἑρρίκου Λεβὴ, Κα Φορτυνέ Κανέττη, Κα Δαυὶδ Ἀσέο, Κος Δαυὶδ Ἀμαρίλιο, Κος Ι. Μόλχο (Θεσσαλονίκη), Κα Τ. Κοέν, Κος & Κα Σ. Χαγκονέλ, Κος & Κα Ντ. Χόσπεργκ (Σικάγο), Δίς Σ. Μαλβέρν (Ὁχαϊο), Κος & Κα Σ. Γουέϊς (Νέα Ὑόρκη), καί Κος & Κα Μ. Γιοέλ.

ΕΠΙΣΚΕΦΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ περασμένου χρόνου ἡ Συλλογή Κειμηλίων δέχτηκε ὁμάδες ἐπισκεπτῶν, κυρίως ἀλλοδαπῶν. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν κατὰ τὸν περασμένο χρόνο ἦταν 3.000 άτομα καί ἡ Συλλογή δέχτηκε γράμματα ἀπὸ πολλοὺς ἀπὸ αὐτοὺς πού ἐκφράζουν τὰ αἰσθήματά τους σχετικά μέ τὴν «ἀνακάλυψη» διαφόρων ἀπόψεων τοῦ ἐλληνικοῦ Ἑβραϊσμοῦ.

Σάν συνέπεια αὐτῶν τῶν ἐπισκέψεων σημαντικὰ ἄρθρα δημοσιεύτηκαν σέ τοπικὰ καί διεθνῆ ἑβραϊκὰ περιοδικὰ καί ἐφημερίδες, κάνοντας μέ τὸν τρόπο αὐ-

τὸ εὐρύτερα γνωστὴ τὴ δουλειά τῆς Συλλογῆς καί θέτοντάς τὴν στὴ διάθεση ἑνὸς εὐρύτερου κοινοῦ.

1978 - 1979

Ὁ ἐρχόμενος χρόνος θά ἀφιερωθεῖ κυρίως στὴ συμπλήρωση τοῦ καταλόγου ὄλων τῶν ἀντικειμένων τῆς Συλλογῆς, ὡς ἐπίσης τὴ διεύρυνση τῆς ἐκτάσεως τῶν δραστηριοτήτων του σέ Κοινοτικὸ ἐπίπεδο. Ἐλπίζεται ὅτι ἕνας ἐντυπος κατάλογος τῶν πλέον σημαντικῶν ἀπόψεων τῆς Συλλογῆς μπορεῖ νά γίνει καί πιθανόν νά συμπεριλάβει μερικὰ ἀπὸ τὰ ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν, σχετικά μέ ξεχωριστὰ ἀντικείμενα τῆς Συλλογῆς.

Πρὸς τὸ παρόν ἡ Συλλογή χρηματοδοτεῖται κυρίως ἀπὸ τὸ ΚΙΣ, ἂν καί μέ τὴν πώληση κάρτ - ποστάλ καί δωρεῶν τὸ Μουσεῖο κατάφερε νά περιλάβει μερικὰ ἀποκτήματα μέ τίς δικές του προσπάθειες. Ἐλπίζεται ὅτι στὸ μέλλον οἱ πωλήσεις κάρτ - ποστάλ καί πιθανῶς ἀντιγράφων μερικῶν κομματιῶν τῆς Συλλογῆς μπορεῖ νά κάνουν τὸ Μουσεῖο λίγο περισσότερο ἀνεξάρτητο οἰκονομικά.

Ἐλπίζεται ἐπίσης ὅτι μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ μιὰ ὁμάδα «Φίλων τῆς Ἑβραϊκῆς Συλλογῆς Κειμηλίων τῶν Ἀθηνῶν» πού θά ἔχει τὴ διάθεση νά προσφέρει χρόνο καί πείρα γιά νά βοηθήσει στὴ δουλειά.

Σέ ὠρισμένες περιπτώσεις χρειάζεται ἐργασία ἀποκαταστάσεως καί κάθε ἰδιωτικὴ βοήθεια πάντοτε θά ἐκτιμᾶται.

Ἡ Συλλογή, τὸ Συμβούλιο καί ὁ Διευθυντὴς της θέλουν νά εὐχαριστήσουν ὅλα τὰ άτομα πού διέθεσαν τὸ χρόνο καί τὴν ἐνεργητικότητά τους στὴν ἀρχικὴ ἐπιτυχία τῆς προσπάθειας.

Ἐλπίζεται ὅτι τὸ χρόνο πού μᾶς ἔρχεται θά εἶναι δυνατόν νά διευρυνθοῦν τόσο οἱ ἐγκαταστάσεις, καθὼς ἐπίσης καί ἡ ἐκταση τῶν δραστηριοτήτων. Ἡ Ἑβραϊκὴ Συλλογή πού ἐνδιαφέρει ὅλες τίς ἑβραϊκές Κοινότητες τῆς Ἑλλάδος, ἰδρύθηκε μέ τὸ ἐνδιαφέρον σας καί γιά τὴν ἱστορία μας. Εἶναι ἡ Συλλογή πού συγκεντρώνει τοὺς δικούς μας θησαυροὺς.

Χρειάζεται τὴν ὑποστήριξή σας.

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΪΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΟΥ 1917

Μέ αφορμή τούς πρόσφατους σεισμούς της Θεσσαλονίκης στην έφημερίδα «Άκρόπολις» δημοσιεύθη άρθρο για την καταστροφική πυρκαϊά που έγινε τό 1917, στην ίδια πόλι.

Σέ άπάντησι τό Κ.Ι.Σ. έστειλε τήν παρακάτω έπιστολή πού δημοσιεύθη στην «Άκρόπολι», στίς 8 Σεπτεμβρίου 1978:

«Στό φύλλον της 24 - 8 - 1978 της «Άκροπόλεως» δημοσιεύεται άρθρον του κ. Α. Χατζηνικολάου για την πυρκαϊά της Θεσσαλονίκης του 1917.

Στό άρθρον αυτό αφήνονται μερικοί έμμεσοι ύπαινιγμοί για τή στάσι των Έβραίων της πόλεως στά γεγονότα εκείνα. Ός έκ τούτου κρίνουμε άπαραίτητον, για λόγους ένημερώσεως των άναγνωστών σας νά σās γνωρίσουμε τά παρακάτω:

Τά στοιχεΐα της άπαντήσεώς μας τά παίρνουμε άπό διάφορα συγγράμματα και κυρίως άπό τόν Ιστορικόν J. Nehama, πού ή πρόσφατη έκδοσις του 6ου και 7ου τόμου της «Ιστορίας» του θεωρήθηκε άπό τόν Τύπον της Θεσσαλονίκης «σάν μνημειώδες έργο, μέ έπιβλητικότητα και γλαφυρότητα, πού θυμίζει τόν Ζύλ Μισελέ, τό μεγάλο Γάλλο Ιστορικό». («Μακεδονία», 5.3.1978).

Ό Nehama, λοιπόν, στή γαλλόφωνη «Histoire des Israelites de Salonique», τόμοι VI και VII, έκδοσις Έσραηλιτικής Κοινότητος Θεσσαλονίκης, 1978, γράφει μεταξύ των άλλων, ότι ή πυρκαϊά του Σαββάτου 5 Αύγουστου 1917 δημιούργησε 53.737 πυροπαθείς Έβραίους σ' ένα σύνολο 70.000 Έσραηλιτών κατοίκων της πόλεως, 10.334 Χριστιανούς και 11.367 Μουσουλμάνους πυροπαθείς. (Όπως προκύπτει άπό τά στοιχεΐα των Συμμάχων εκείνης της έποχής, πού άνεβάζουν τό σύνολον των οίκογενειών πού έμειναν χωρίς στέγη - θύματα της πυρκαϊάς σέ 14.289 (άτομα 75.438).

«Η πυρκαϊά του 1917», γράφει ό Nehama, «σμειώνει στά χρονικά του Έουδαϊσμού της Θεσσαλονί-

κης, τήν ήμερομηνία, τήν πιό τραγική άπό άπόψεως ύλικής και ήθικής καταστροφής. Οι άκίνητες περιουσιές καταστράφηκαν όλες σχεδόν και ή πολιορκιακή ύπηρεσία αφήρεσε ιδιοκτησιές άπό 7.000 Έβραίους. Χιλιάδες έβραϊκών οίκογενειών, έχοντας άπολέσει τίς περιουσιές τους, πού ήταν καρπός κόπου και έργασίας αιώνων ολόκληρων, χωρίς κανένα έφόδιο και πολύ συχνά χωρίς ύλικά μέσα άναζήτησαν τή σωτηρία στην έξοδο πρós τήν Εύρώπη και τήν Ν. Άμερική. Οι περισσότεροι άπ' αυτούς κατέφυγαν στο Παρίσι, όπου άρχισαν πάλι άπό τήν άρχή νά ξαναφτιάχνουν τά σπιτικά τους...»

«Μεταξύ των άλλων άποτελεσμάτων της καταστροφής», προσθέτει ό Nehama, «ήταν ή κατάπτωσης της θρησκευτικής εύσεβείας και πίστεως, ή έγκατάλειψις της θρησκευτικής λατρείας και των θρησκευτικών παραδόσεων». Η πυρκαϊά κατέστρεψε τό σύνολο σχεδόν των Συναγωγών της πόλεως: 34 επί συνόλου 37! Τό σημείο αυτό είναι ιδιαίτέρως ένδιαφέρον εάν ληφθή ύπ' όψι ότι ή θρησκεία είναι εκείνη ή όποία συνεκράτησε τούς Έβραίους κατά τά 2.000 χρόνια της μακρής και σκληρής Διασποράς.

Ό Έβραϊός Moise David Morpurgo (1860 - 1940), πρόεδρος του συνδέσμου ασφαλιστών, άναφέρεται μεταξύ εκείνων πού, μέ κίνδυνο της ζωής τους, τή φοβερή νύχτα της πυρκαϊάς, δημιούργησαν συνεργεία διασώσεως. Ό ίδιος έχοντας τήν πιό μεγάλη ασφαλιστική εταιρία της πόλεως υπεχρέωσε στή συνέχεια και τίς άλλες ασφαλιστικές εταιρίες νά πληρώσουν τίς άποζημιώσεις, πού άνήρχοντο, όπως είναι φυσικό, σέ τεράστια ποσά.

Όσο για τή βοήθεια πού παρεσχέθη γενικά, άπό τούς Έβραίους στους κατοίκους δέν πρέπει νά μās διαφεύγη της προσοχής ότι τήν έποχή εκείνη οι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης ήταν κατά πλειοψηφία Έβραίοι, ή δέ σημερινή συμπτωτεύουσα άπεκαλείτο τότε «Πόλις και μητέρα του Έσραήλ», «Δεύτερη Έερουσαλήμ», κλπ.

Οι καταστροφές πού υπέστη σάν συγκεντρωτικός όργανισμός ή Έσραηλιτική Κοινότης Θεσσαλονίκης, έκτός των 34 συναγωγών πού ήδη άναφέραμε, ήταν 80 αίθουσες προσευχών, όλες οι δημόσιες και ιδιωτικές βιβλιοθήκες, τά οίκήματα της Κοινότητος μέ όλες τίς ύπηρεσιές, όλες οι Έρατικές Έακαδημίες, 10 σχολεία επί συνόλου 13 κλπ.κλπ.

Μέ άλλα λόγια, οι Έβραίοι υπήρξαν άπό τά μεγάλα θύματα της πυρκαϊάς του 1917, όποτε τά άντικειμενικά συμπεράσματα είναι καταφανή.

★ ★ ★

Τό περίπτερο του Ίσραήλ

Στήν Έκθεση Θεσσαλονίκης του 1978

Αφιερωμένο στην επίσημη του νερού τό περίπτερο του Ίσραήλ έχει νά επιδείξει φέτος μία ποικιλία άρδευτικών συστημάτων μέ φίλτρα, ηλεκτρονικά ύγρασιόμετρα, ρυθμιστές, βαλβίδες καί έκτοξευτήρες. Από τό σχετικά άπλό σύστημα «σταγόνα σταγόνα» μέχρι καί τά πιο πολύπλοκα συστήματα φιλτραρίσματος.

Η ποικιλία των τεχνολογικών αυτών προϊόντων, πού εκτίθενται στό Ισραηλινό περίπτερο, έντανακά την όλοένα αύξανόμενη σημασία πού δίνει σήμερα τό Ίσραήλ στην τεχνολογία του νερού.

Τό Ίσραήλ παράγει σήμερα συσκευές καί συστήματα νερού, πού άνέρχονται συνολικά σέ 100 εκατομμύρια δολάρια. Τά 70% από αυτά χρησιμοποιούνται στό Ίσραήλ από Ισραηλινούς αγρότες, οι όποιοι είναι ύποχρεωμένοι νά έκμεταλλευθούν κάθε στογόνα νερού. Έξ άλλου, έξάγονται συσκευές καί συστήματα άξίας 30 εκατομμυρίων δολλαρίων. Η παραγωγή συσκευών άρδέυσεως στό Ίσραήλ αύξάνεται γύρω στά 20% κάθε χρόνο.

Γιά τά έπιτεύγματα του Ίσραήλ στον τομέα της άρδέυσεως καί την συμμετοχή της χώρας του στην 43η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης μιλά ό σύμβουλος της Διπλωματικής Αντιπροσωπείας του Ίσραήλ κ. Άβι Σόκετ:

«Η φετινή συμμετοχή του Ίσραήλ στην ΔΕΘ έχει νά επιδείξει μοναδικά άρδευτικά συστήματα, πού καμμία άλλη χώρα δέν μπορεί νά προσφέρει. Στόχος μας πάντοτε ήταν νά αξιοποιήσουμε κάθε σταγόνα νερού καί νά έκμεταλλευούμε κάθε ποσότητα, όσο τό δυνατόν καλύτερα. Η καλύτερη απόδειξη της έπιτεύξεως των στόχων μας είναι ότι τό Ίσραήλ μέσα στό 30 χρόνια της ύπάρξεώς του κατώρθωσε νά αναπτύξει την γεωργία σέ ένα σημαντικό έξαγωγικό παράγοντα έκμεταλλευόμενο τίς μικρές ποσότητες ύδατος.

Τό σύστημα άρδέυσεως «σταγόνα σταγόνα», μία τεχνική πού αναπτύχθηκε στό Ίσραήλ, άποτελεί την καλύτερη απόδειξη της αξιοποιήσεως κάθε ελάχιστης ποσότητας νερού. Χάρη σ' αυτό, τό νερό βρίσκει τον προορισμό του χωρίς νά σπαταλάται ούτε μία σταγόνα. Τό σύστημα αυτό μπορεί νά χρησιμοποιηθί σέ έκτεταμένες καλλιέργειες, όπως της πατάτας του βάμβακος καί των ζαχαροτεύλων.

Οι έπισκέπτες του περιπτέρου του Ίσραήλ, πού συμμετέχει στην Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης πε-

ρισσότερο από 20 χρόνια, μπορούν άκομη νά ένημερωθούν γιά πολλά άλλα άρδευτικά συστήματα, μέ ηλεκτρονικά ύγρασιόμετρα, φίλτρα, ρυθμιστές, έκτοξευτήρες κ.ά.

Μπορούν άκομη νά πάρουν μία εικόνα από τοστιέρες πολλαπλών χρήσεων, έντομοκτόνα καί άποσμητικά. Είναι γεγονός ότι μέ την φετινή συμμετοχή μας άποφύγαμε την έπίδειξη προϊόντων εύρείας καταναλωτικής χρήσεως. Είμαι αισιόδοξος όμως καί πιστεύω ότι τον έπόμενο χρόνο θά έχουμε νά επιδείξουμε πολύ περισσότερα έκθέματα καί όλα αυτά μέσω της Διεθνούς Έκθέσεως Θεσσαλονίκης.

Θαλ. Ίωαν.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

♦ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 9

κά διαστήματα την διαδρομήν μεταξύ του κόλπου των Τσακαίων της ανατολικής Εύβοίας καί του τουρκοικου λιμένος του Τσεσμέ (άπέναντι της νήσου Χίου) καί μετέφερε δωρεάν καί λαθραίως διωκωμένους Έβραίους. Μαζί μέ αυτούς καί πολλούς Έλληνες άξιωματικούς, από την Ελλάδα εις Τουρκίαν καί από εκεί εις την τότε Παλαιστίνη.

Είς κανένα ίσως άλλο μέρος της κατεχομένης Ευρώπης οι Γερμανοί δέν εύρέθησαν εις τόσον δύσκολον θέσιν διά νά οργανώσουν τους έκτοπισμούς δσον εις τάς Αθήνας. Όταν ό στρατηγός Stroop μέ την μακάβριαν διαταγήν του της 8ης Οκτωβρίου 1943 διέταξε τους Έβραίους των Αθηνών νά έμφανισθούν εις την Συναγωγήν εις ώρισμένην ήμέραν διά νά καταγραφούν, ούδείς Έβραϊος ύπήκουσε καί δέν εύρε εκεί κανένα Έβραϊον διά νά σχηματίση τό «Συμβούλιον Γερόντων» πού διέτασσε καί ήναγκάσθη νά χρησιμοποιήση όργανα της έλληνικής άστυνομίας, διότι είχε διαλυθί κατάπιν συνθήματος όλος ό κοινοτικός μηχανισμός. Όταν έπειτα από όλίγας έβδομάδας μερικοί Έβραίοι ήρχισαν νά έμφανίζονται εις την Συναγωγήν καί νά καταγράφονται, οι διευθύνοντες την έβραϊκήν αντίστασιν (Γιομτζώβ Γιακοέλ, Ηλίας Λεβής, Άσέρ Μωϋσής καί Πέπο Ίωσήφ) απέφασισαν όπως ανατινάξουν τά επί της όδοϋ Μελιδώνη γραφεία της Ισραηλιτικής Κοινότητος, όπου ένίνετο ή καταγραφή, μέ τον σκοπόν όπως φονεύσουν τους Γερμανούς S.S. καί τά όργανά των καί σκορπίσουν τον τρόπον εις τους Έβραίους πού θά ήθελαν νά καταγραφούν. Πρός τόϋτο ήλθον εις επαφήν μέ τον εκπρόσωπον μιας έκ των Όργανώσεων Έθνικής Αντιστάσεως, φαρμακοποιόν Λουκάν Καραμερτζήνην, μετά του όποιου κατεστρώθη σχέδιον δράσεως. Η ανατίναξις δυστυχώς, άν καί καλώς μελετηθείσα, δέν επέτυχε τελικώς διά τεχνικούς λόγους. Οϋτω την 24 Μαρτίου του 1944 οι Γερμανοί περικυκλώσαντες την Συναγωγήν συνέλαβον καί έστειλαν εις τό Άουσβιτς 800 περίπου καταγραφέντας Έβραίους.

Τό ψήφισμα τοῦ Συνεδρίου τοῦ Κ.Ι.Σ.

Στό ψήφισμα τοῦ 8ου Τακτικοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ἰσραηλιτικῶν Κοινοτήτων Ἑλλάδος, περιλαμβάνονται, μεταξύ τῶν ἄλλων, οἱ παρακάτω στόχοι δραστηριότητος:

«Τό Συνέδριο διακηρύσσει ὅτι στόχος τῶν Ἑλλήνων Ἰσραηλιτῶν παραμένει ἀμετακίνητος εἰς τίς ἀρχές τῆς συσφίξεως τῶν μεταξύ των δεσμῶν, εἰς τήν τόνωσιν τῆς ἐβραϊκῆς παιδείας, μέ ἰδιαίτερη ἔμφαση στήν ἐπιμόρφωση τῆς νεολαίας, τήν καταπολέμηση τοῦ διεθνοῦς ἀντισιμιτισμοῦ καί στήν ἀναγνώριση τῆς ὑποχρέωσης τῆς ἀρωγῆς, ὑλικῆς καί ἡθικῆς, κάθε Κοινότητος, ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες τῆς».

Ἡ χορήγηση σπουδαστικῶν ἐπιδομάτων γιά τό ἀκαδημαϊκό ἔτος 1978 - 1979

Ὅπως κάθε χρόνο, ἔτσι καί ἐφέτος, σύμφωνα μέ τό κεντρικό πρόγραμμα τοῦ Κ.Ι.Σ., θά χορηγηθοῦν σπουδαστικά ἐπιδόματα, κατόπιν τῆς ὑποβολῆς τοῦ σχετικοῦ πιστοποιητικοῦ σπουδῶν. Σχετική ἐγκύκλιος τοῦ Κ.Ι.Σ. ἀπεστάλη στίς Κοινότητες.

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΜΑΣ ΠΡΟΓΟΝΟΙ

Ὁ Δημ. Γληνός στό βιβλίο του «Τριλογία πολέμου», στό κεφάλαιο στ' (σελ. 55, παρ. 4), μέ τίτλο «Ἡ βιολογική φυλετική ἀποψη», γράφει:

«Ὁ μαρκήσιος ντε Πομπάλ, πρωθυπουργός τῆς Πορτογαλίας, παρουσιάστηκε μιά μέρα μπροστά στόν βασιλιά του φορώντας ἕνα κίτρινο σκουφο καί κρατώντας στό κάθε χέρι ἀπό ἕνα ἄλλον. Στόν βασιλιά, πού τόν κοίταζε ξαφνιασμένος λέει: «Ἐβγαλες, Μεγαλειότατε, προσταγή ὅλοι οἱ Πορτογάλοι, πού ἔχουνε συγγενή ἢ πρόγονο Ἑβραῖο, νά φοροῦνε ἀπό δῶ καί μπρός κίτρινο σκουφο. Γί' αὐτό, λοιπόν καί γώ, γιά καλό καί γιά κακό, φόρεσα κίτρινο σκουφο καί πρόνοησα νά φέρω κ' ἕνα γιά τή Μεγαλειότητά σου κ' ἔναν γιά τό μεγάλο Ἱεροεξεταστή».

Τά συμπεράσματα βγαίνουν μόνα τους

Στόν Ἑβραῖο ποιητή Γιτσχάκ Κάτσνελσον

Ἄκουσα τή μεταθανάτια φωνή σου
ποῦναι κραυγή πόνου κ' ἀνήκουστο κλάμα.
Τήν ἄκουσα μέσα στή θρηνητική μπαλλάντα σου
γιά τόν ἀδικοσκοτωμένο Ἑβραϊκό λαό.
Ἡ φωνή σου κτύπημα μαχαίριου στήν καρδιά
κ' εἶναι θαῦμα πού σώθηκε,
γιά ν' ἀκούγεται σ' ὅλη τήν οἰκουμένη
πῶς οἱ Οὐρανοί - αὐτοί οἱ μάρτυρες
τοῦ μαρτυρικοῦ λαοῦ -
ἔμειναν ἀνευρυθρίαστοι
μπροστά στή θανάτωση τῆς φυλῆς Σου.

Εἶναι θέλημα μιᾶς ἀδικῆς Μοίρας
Δυό λαοί - δυό πανάρχαιοι λαοί,
ὁ Ἑλληνικός κ' ὁ Ἑβραϊκός,
νά δοκιμάζουν στό πέρασμα τῶν χρόνων
τόν ἐξολοθρεμό τῆς φυλῆς τους.

Γί' αὐτό κ' ὁ Πόνος σου ποιητή μου
ἀδελφώνεται μέ τό δικό μας πόνο.
Ἡ ὁδός Μίλα τῆς Βαρσοβίας,
μέ τήν ὁποία δέν συμβιβάζεται ὁ Θεός,
εἶναι ἴδια μέ τούς δρόμους τῆς Ἰωνικῆς Γῆς
στά χίλια ἐνιακόσια εἴκοσι δύο.

Τά ποτάμια τῶν δακρύων αὐτῶν
χύθηκαν στήν Ἐξοδο τῶν Ἑβραίων ἀπ' τήν Αἴγυπτο,
χύθηκαν καί στή μεγάλη σκλαβιά τοῦ ἑλληνικοῦ γένους.

Ἡ μπαλλάντα σου, ποιητή Γιτσχάκ Κάτσνελσον,
εἶναι ἡ ἐποποιία κ' ὁ θρίαμβος τοῦ πόνου σου
ἔγινε μνήμη ἱστορική καί μιλάει
μέσα στό ὁμώνυμο Μουσεῖο
ἐκεῖ στό νέο κράτος τοῦ Ἰσραήλ,
καί σ' ὅλες τίς καρδιές πού πόνεσαν

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΟΥΛΤΑΝΗΣ
(ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)

ΧΡΟΝΙΚΑ

Μηνιαῖον ὄργανον τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ
Συμβουλίου τῆς Ἑλλάδος
Γραφεῖα: Πειραιῶς 46, Ἀθήναι (106) - Τηλέφ.
52.29.153

Ἑπεύθυνος συμφώνως τῷ νόμῳ: Ὁ Πρόεδρος
τοῦ ΚΙΣ Ἰωσήφ Λόβιγγερ (Πειραιῶς
46 - Ἀθήναι)

Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος
τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν Περιοδικοῦ Τύπου.
Ἑπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαούνης
ΕΠΕ, Σπ. Δοντά 10, Ἀθήναι

ΤΕΥΧΟΣ 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1978 ΤΙΣΡΙ 5739

ΓΙΟΥΣΟΥΡΟΥΜ:

Μιά αθηναϊκή συνοικία πού πήρε τό όνομά της από μιά έβραϊκή οίκογένεια.

Στό περιοδικό «Ίστορία» (Ίούνιος 1978)
έδημοσιεύθη τό παρακάτω άρθρο του κ.
Χρυσ. Κριμπά γιά τήν αθηναϊκή συνοικία
του Γιουσουρούμ:

«Καί ποιός δέν ξέρει τό Γιουσουρούμ. Είναι πασίγνωστο όχι μόνο σέ μās τούς Έλληνες, αλλά καί σέ μυριάδες ξένους πού επισκέπτονται τόν τόπο μας. Δέν είναι υπερβολή νά πούμε ότι οι άλλοδαποί άνάμεσα στά άλλα αξιοθέατα πού έχουν προγραμματίσει νά δοϋν, είναι αδύνατο νά μή κάμουν καί μιά βόλτα ως τό γραφικό καί πολυθόρυβο Γιουσουρούμ.

Τό Γιουσουρούμ είναι αθηναϊκή τοποθεσία. Πάνει από κεί πού συναντιέται ή Έρμού μέ τήν Άθηνās κι απλώνεται ως τήν Πανδρόσου, τήν Πλούτωνος καί τήν Ήφαιστου.

Τό Γιουσουρούμ είναι ειδικής κατηγορίας έμπορικό κέντρο. Στό χώρο του βρίσκονται τά παλαιοπωλεία. Τά παλιατζίδικα, όπως λέγονται στή λαϊκή διάλεκτο.

Στά παλιότερα χρόνια οι Άθηναίοι πουλούσαν στό Γιουσουρούμ τά μεταχειρισμένα τους πράγματα, μισοτιμής. Οι πιό φτωχοί αγόραζαν όσα είχαν ανάγκη σέ χαμηλές τιμές, γιά νά βολεutoϋν όπως όπως.

Σήμερα ή κατάσταση άλλαξε. Τό πνεϋμα της παλαιομανίας καί της ρετροφιλίας φέρνει στό Γιουσουρούμ κόσμο καί κοσμάκη. Ίδίως τίς Κυριακές γίνεται αληθινό πανδαιμόνιο από τήν πολυκοσμία, τήν πολυχρωμία καί τήν πολυφωνία.

Ή ελληνική όνομασία της περιοχής είναι Μοναστηράκι, από τήν παλιά μικρή έκκλησία πού βρίσκεται ακόμη στήν δμώνυμη πλατεία.

Ή λέξη Γιουσουρούμ, είναι έβραϊκή καί σημαίνει ό θρησκευόμενος, ό εϋσεβής, ό πιστός. Στήν περίπτωση μας, είναι επώνυμο της έβραϊκής οίκογένειας των Γιουσουρούμ. Τά δύο αδέλφια, Μποχώρ καί Ελιέζερ Γιουσουρούμ, ήλθαν στήν Άθήνα από τή Σύμνην στά 1860. Ό Μποχώρ άσκούσε τό επάγγελμα τοϋ άργυραμοιβοϋ (σαράφη). Τά παιδιά του άνοιξαν παλαιοπωλείο στή γωνία Καραϊσκάκη καί Έρμού, "οντά στό

τότε Δημοπρατήριο. Ήταν τό πρώτο κατάστημα στό είδος του. Όσοι ήθελαν νά πουλήσουν ή νά αγοράσουν μεταχειρισμένα άντικείμενα πήγαιναν στοϋ Γιουσουρούμ. Μέ τό πέρασμα τοϋ καιροϋ τό όνομα δόθηκε σέ όλη τήν περιοχή, άν καί τό επάγγελμα πέρασε σέ πολλά χέρια καί ό τόπος γέμισε από παλιατζίδικα.

Άπό τήν οίκογένεια Γιουσουρούμ ένας τραυματίστηκε βαριά στό μικρασιατικό μέτωπο πολεμώντας στόν ελληνικό στρατό. Τόν σκότωσαν οι χιτλερικοί στήν Κατοχή. Άδελφός του σκοτώθηκε στή Μ. Άσία στά 1921. Τρίτος αδέλφός υπηρέτησε ως υπ/κός στόν ελληνικό στρατό, αλλά τόν σκότωσαν οι χιτλερικοί γιά άντιστασιακή δράση. Ζή ό Δανιήλ, πού πολέμησε στό άλβανικό καί προήχθη επ' άνδοαγαθία στό βαθμό τοϋ άνθυπασιπιστή».

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΡΙΜΠΑΣ

♦ Γιά τό ίδιο θέμα ή «Καθημερινή» (28/5/1978) έγραψε τά εξής:

Ό χώρος όπου βρίσκονται τώρα τά γνωστά παλιατζίδικα, μεταξύ Μοναστηρακίου καί Θησείου, άποκαλείται ακόμη από πολλούς Γιουσουρούμ. Άπό τό όνομα τοϋ Ίσραηλίτη, ό όποιος είχε αγοράσει τήν περιοχή ή ένα μέρος της - καί εγκατέστησε πρώτος εκεί τό δικό του αυτό έμπόριο.

Πολύ λίγο γνωστή όμως είναι ή Ιστορία του. Άφιερώνομε ένα - δυο στοιχεία της. Ό γενάρχης, λοιπόν, των Γιουσουρούμ ήλθε στήν Ελλάδα επί Όθωνος. Έως τότε έμπορευόταν μέ έπιτυχία στή Σύμνην. Τά χάλασε όμως, κατά κάποιο τρόπο, μέ τούς Τούρκους, φοβήθηκε, έφυγε παίρνοντας μαζί του τήν περιουσία του - μερικές εκατοντάδες χρυσές λίρες - καί ήλθε εδώ. Θέλησε λοιπόν, άφ' ενός μέν νά επενδύσει τά χρήματά του, άφ' έτέρου δέ νά εξασφαλίσει τόπο γιά νά εγκαταστήσει τό έμπόριό του. Άπετάθη λοιπόν κάποιον μεσίτη της εποχής, ό όποιος τοϋ προσέφερε πρός αγοράν τήν περιοχή όπου σήμερα βρίσκεται ή πλατεία της Όμονοίας καί ή όποία περιελάμβανε καί τόν χώρο πού υπάρχουν σήμερα τά γνωστά μεγάλα κτίρια. Όλα αυτά τοϋ προσέφέροντο πρός αγοράν έναντι πεντακοσίων λιρών!

Συνέβη όμως ότι τότε ή περιοχή της Όμονοίας εύρίσκετο, όπως θά λέγαμε σήμερα, «έκτός σχεδίου πόλεως». Ήταν μιά άκραία, περίπου έξοχική συνοικία, όλη δέ ή Άθήνα εξετεινέτο περί τήν Άκρόπολη, τήν Πλάκα καί τή σημερινή πλατεία τοϋ Συντάγματος. Ό Γιουσουρούμ, λοιπόν, πρακτικός άνθρωπος, έσκέφθη ότι δέν θά ήταν καλή τοποθέτηση χρημάτων ν' αγοράσει αυτό τό «έξοχικό» οικόπεδο καί νά εγκαταστήσει εκεί έμπόριο, τόσο μακριά, από τό κέντρο της πόλεως. Προτίμησε λοιπόν μιά άλλη προσφορά πού άφορούσε οικόπεδο μεταξύ Μοναστηρακίου καί Θησείου καί αυτό αγόρασε καί εκεί έκτισε σπίτι...

Βέβαια καί ή περιοχή αυτή υπερειτημήθη. Κατά πεντακόσιες ίσως ή χίλιες φορές. Τό «έκτός σχεδίου πόλεως» οικόπεδο της Όμονοίας, έχει υπερτιμηθεί ίσως κατά δέκα χιλιάδες φορές...»

עץ חיים היא

Δένδρον ζωῆς εἶναι ἡ Τορά...
(Παροιμ. 3:18)